REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

UPRAVA RS ZA VARNO HRANO,
VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

Sektor za zdravje in dobrobit živali

Afriška prašičja kuga

Izobraževanje „Afriška prašičja kuga“

Murska Sobota, 3. 12. 2019

Afriška prašičja kuga

- Glavne značilnosti
- Tveganje za vnos v EU
- Situacija glede APK v EU
- Ukrepi v EU
- Ukrepi v Sloveniji
- Primer nadzora/izkoreninjenja APK v EU

Glavne značilnosti

- Uničujoča virusna bolezen prašičev
  - Smrtnost do 100%
- Simptomi in spremembe podobne kot pri KPK
- Se ne prenaša na ljudi
- Cepiva ni !!!!!
- Razvita diagnostika
- Bolezen endemična v podsaharski Afriki
  - izkoreninjenje nemogoče
    - divje svinje in klopi

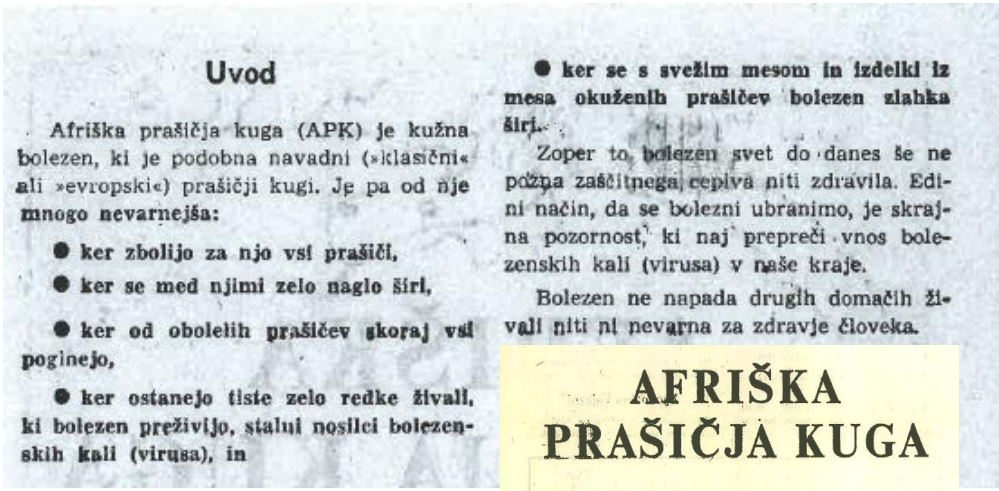

Uvod

Afriška prašičja kuga (APK) je kužna bolezen, ki je podobna navadni (»klasični« ali »evropski«) prašičji kugi. Je pa od nje mnogo nevarnejša:

- ker zbolijo za njo vsi prašiči,
- ker se med njimi zelo naglo širi,
- ker od obolelih prašičev skoraj vsi poginejo,
- ker ostanejo tiste zelo redke živali, ki bolezen preživijo, stalni nosilci bolezenskih kali (virusa), in
- ker se s svežim mesom in izdelki iz mesa okuženih prašičev bolezen zlahka širi.

Zoper to bolezen svet do danes še ne pozna zaščitnega cepiva niti zdravila. Edini način, da se bolezni ubranimo, je skrajna pozornost, ki naj prepreči vnos bolezenskih kali (virusa) v naše kraje.

Bolezen ne napada drugih domačih živali niti ni nevarna za zdravje človeka.

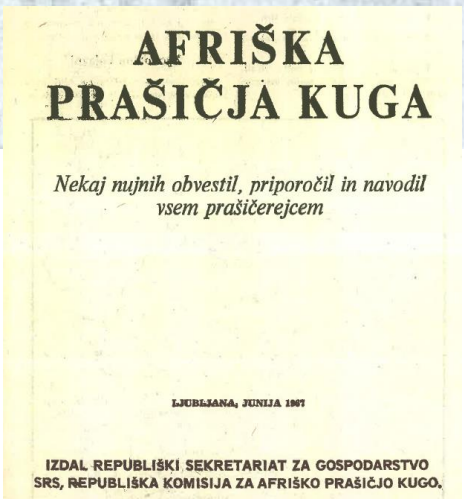

AFRIŠKA PRAŠIČJA KUGA

Nekaj nujnih obvestil, priporočil in navodil vsem prašičerejcem

LJUBLJANA, JUNIJA 1967

IZDAL REPUBLIŠKI SEKRETARIAT ZA GOSPODARSTVO SRS, REPUBLIŠKA KOMISIJA ZA AFRIŠKO PRAŠIČJO KUGO.

Glavne značilnosti

- Razlogi za pojav bolezni
  - premiki živih okuženih prašičev ali prenašalcev oziroma neposredni stik z njimi
    - Prostoživeči „domači“ prašiči
    - Stik med okuženimi divjimi prašiči in domačimi
    - Afriške vrste divjih svinj
      - svinja bradavičarka (warthog)
      - zakrinkana svinja (bushpig)
  - proizvodi, ki izvirajo iz okuženih živali
    - Ostanki hrane
      - Odvrženi v naravo
      - z ladij in letal
    - Krmljenje pomij

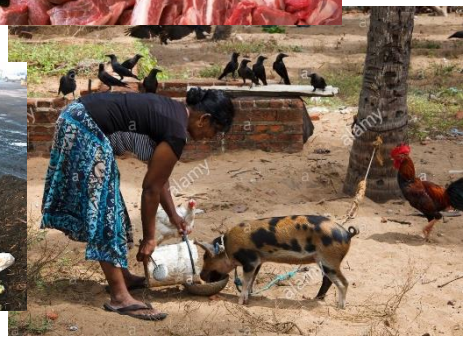

Glavne značilnosti

- Načini širjenja
  - Nelegalni premiki živali
    - Ko pride do izbruha, prodaja živali pred morebitnimi omejitvami prometa
  - Ljudje in prevozna sredstva pomemben dejavnik pri prenosu bolezni

Glavne značilnosti

- Zgodovina
  - Prvič opisana v Keniji leta 1909
    - Vnos (evropskih) domačih prašičev – eksotična vrsta
    - Endemična v državah podsaharske afrike
  - Prvi pojav bolezni izven Afrike
    - 1957
      - Portugalska
        - » Hranjenje prašičev v okolici Lizbone z ostanki hrane iz letal
  - Novi vnosi in širjenje
    - 1960
      - Portugalska
        - » V isti regiji kot 1957

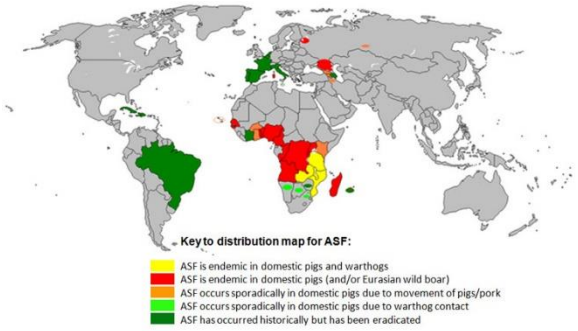

Glavne značilnosti

- Zgodovina
  - Novi vnosi in širjenje
    - Do sredine 1990ih
      - Stalno prisotna na Iberskem polotoku
    - 1964 – 1986
      - Prisotna tudi v drugih evropskih državah
    - 1978
      - Prvi pojav na Sardiniji
      - Še vedno prisotna
      - Nikoli se ni razširila na celinsko Italijo
    - Bolezen je bila izkoreninjena, razen na Sardiniji

Država	Leto
Portugalska	1957, 1960
Portugalska, Iberski polotok	1960 – sredine 1990ih
Francija	1964, 1967, 1977
Italija	1967, 1980
Italija, Sardinija	1978 -
Malta	1978
Belgija	1985
Nizozemska	1986

Glavne značilnosti

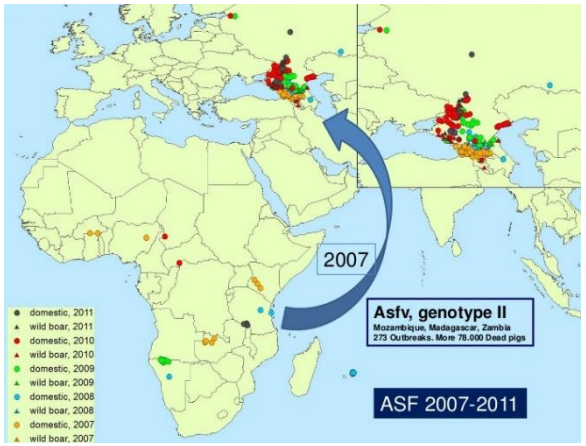

- Zgodovina
  - 2007
    - Gruzija
      - » Vnos iz JV Afrike
      - » Najverjetneje z nepravilnim odstranjevanjem ostankov hrane z ladij
      - » Neograjena smetišča – omogočen dostop divjim živalim !
    - Abhazija, Armenija – v začetku julija
    - Čečenija, Rusija

Glavne značilnosti

- Zgodovina
  - 2007
    - Gruzija

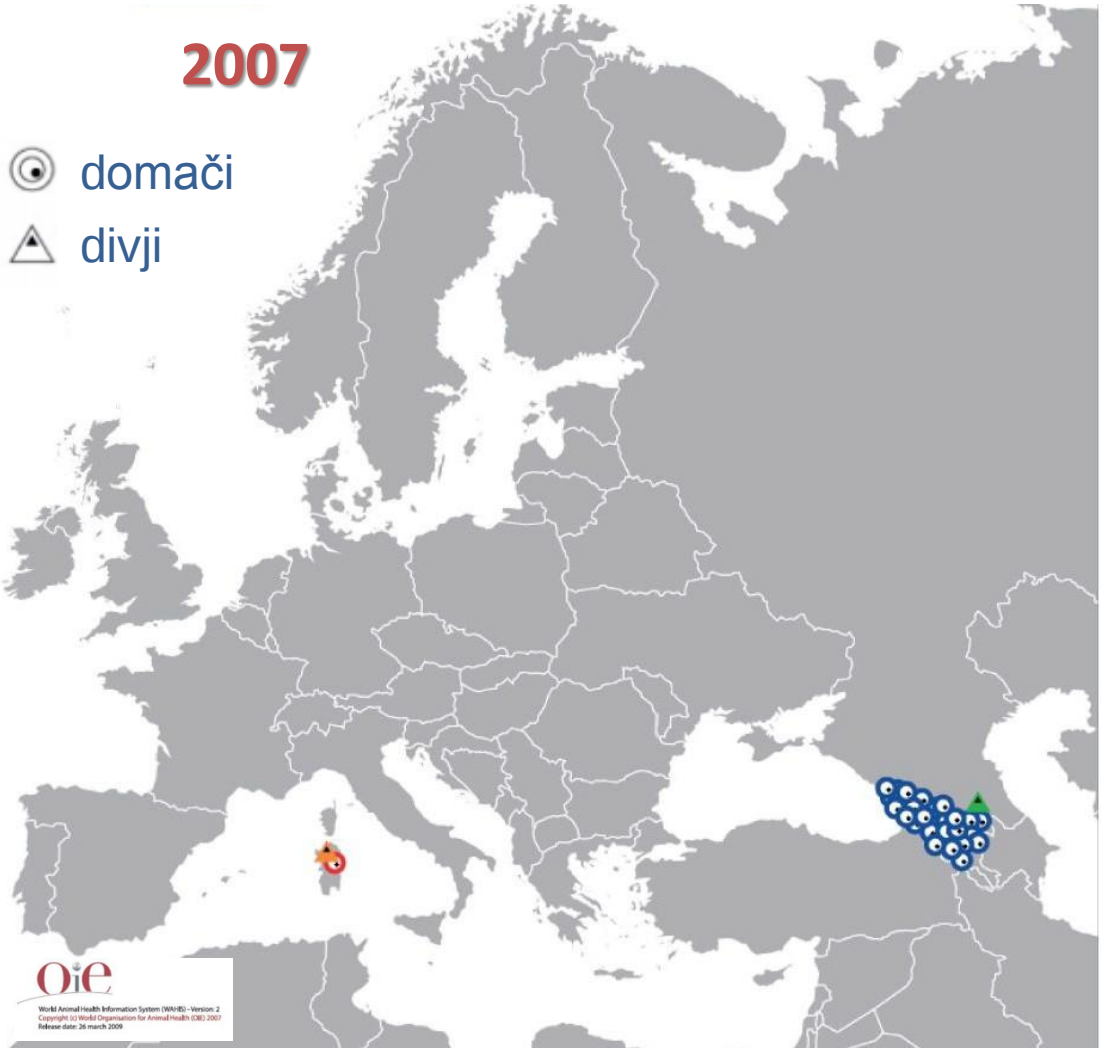

Glavne značilnosti

- Zgodovina
  - 2008
    - Gruzija, Armenija
    - Nadaljnje širjenje
      - » Azerbeijan
      - » Severna Osetija
      - » Orenburg

Ruska Federacija

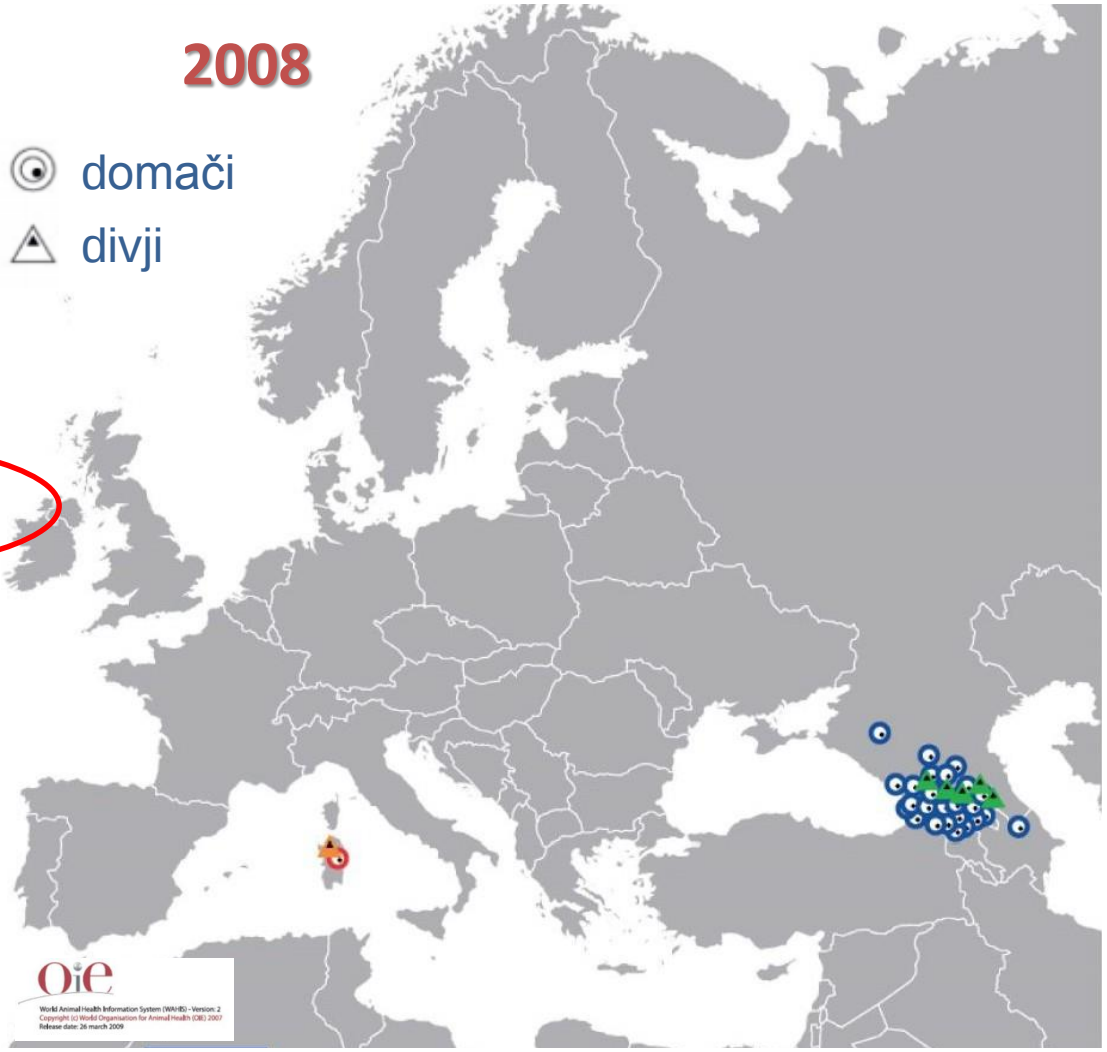

Glavne značilnosti

- Zgodovina
  - 2009
    - September
      - » St. Petersburg

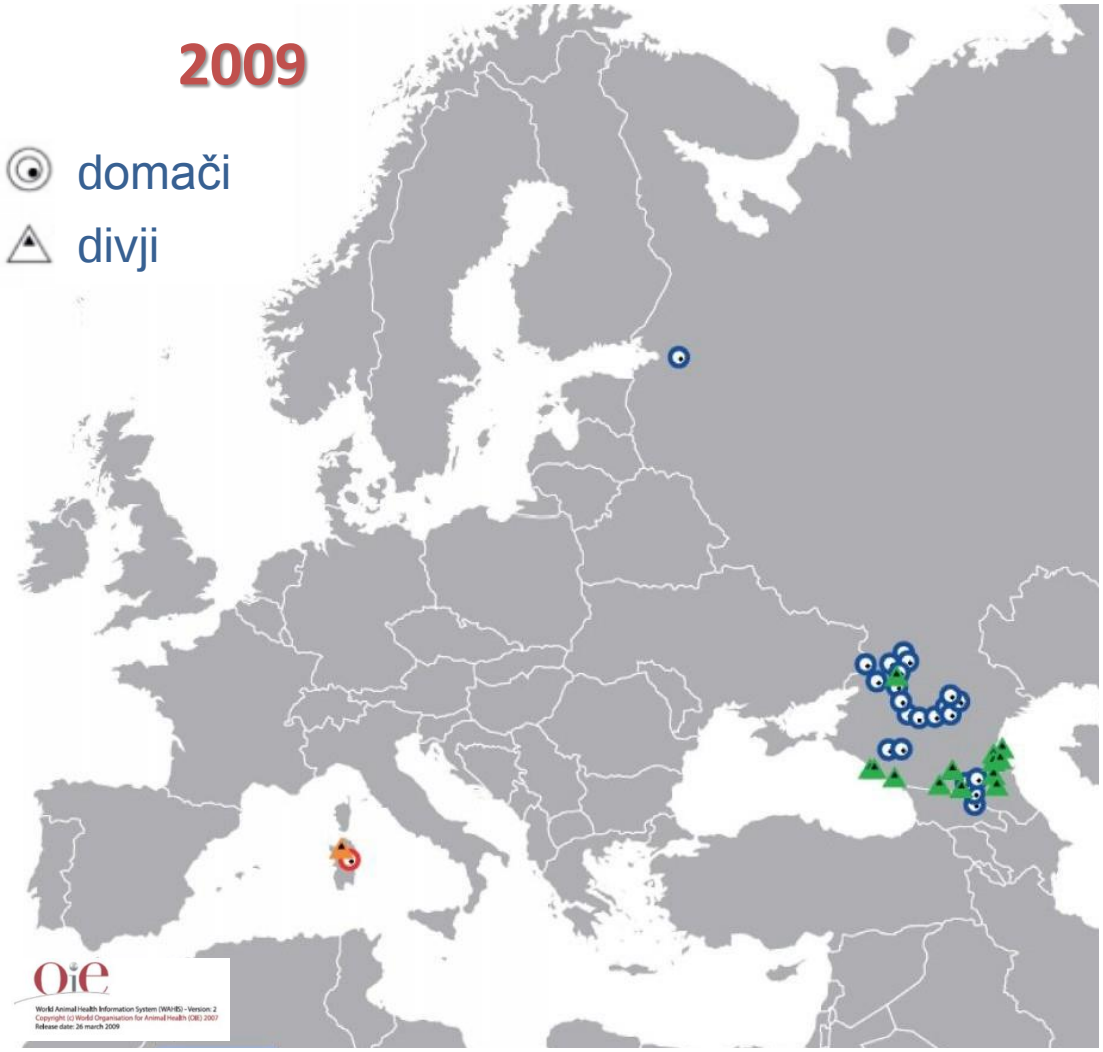

Glavne značilnosti

- Zgodovina
  - 2010

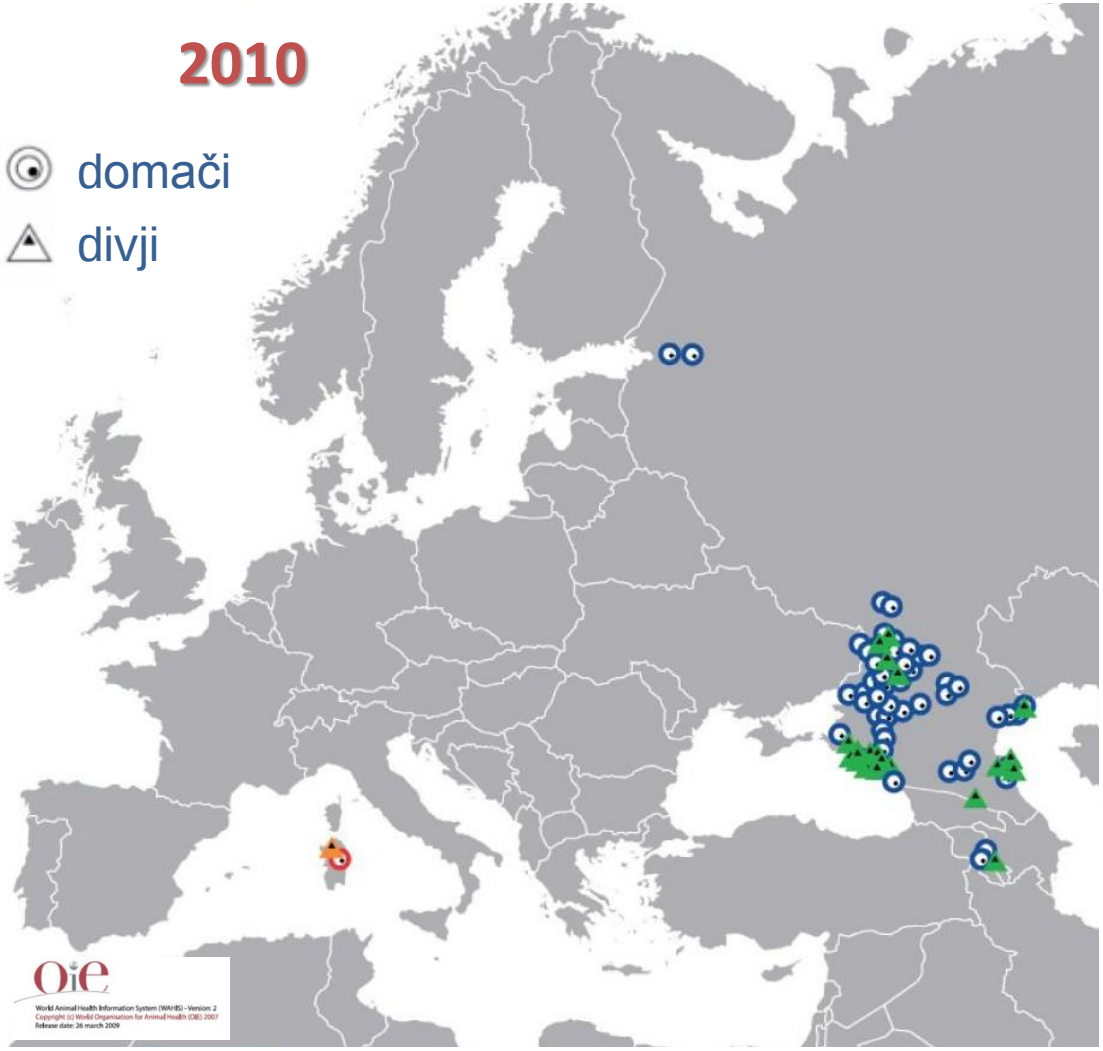

Glavne značilnosti

- Zgodovina
  - 2011

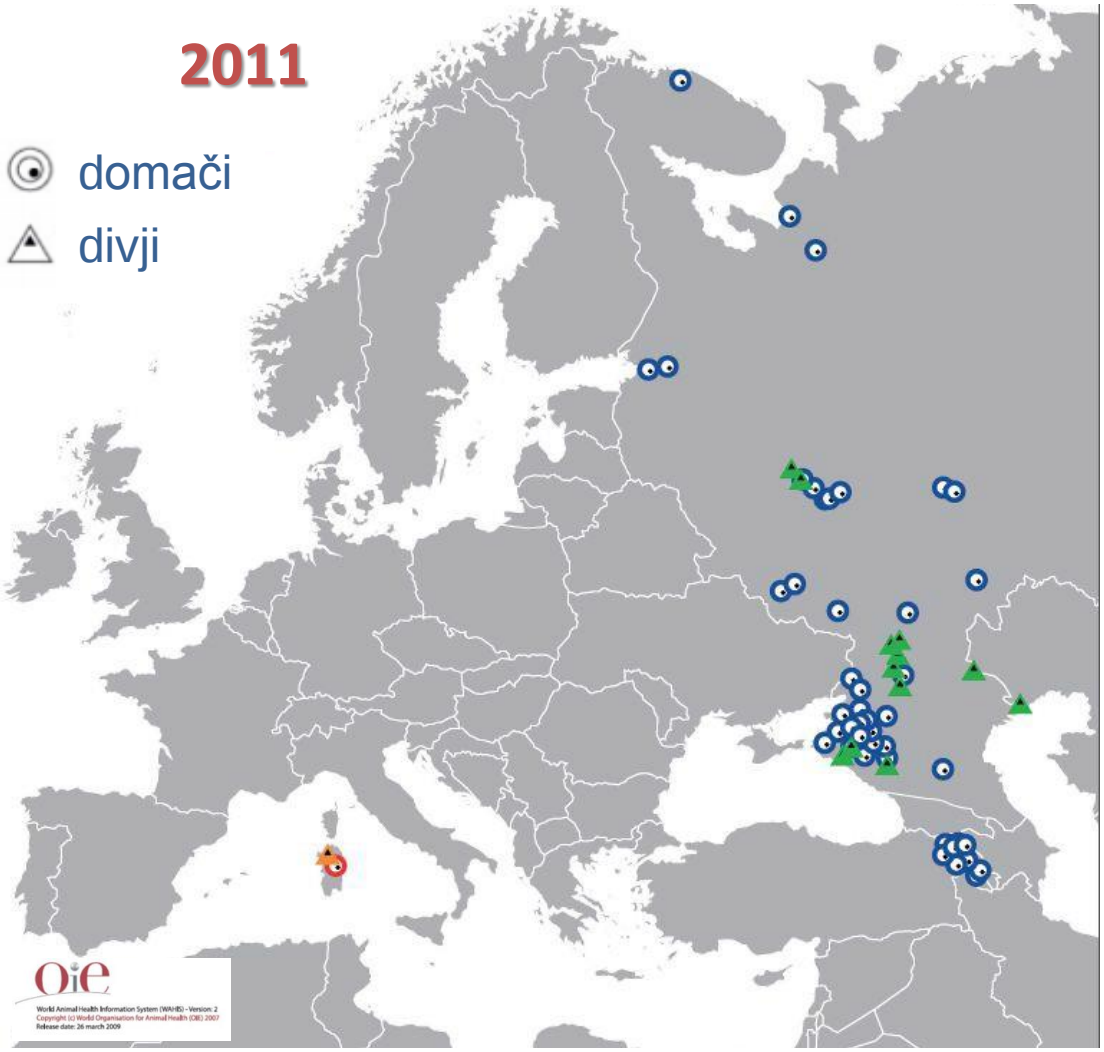

Glavne značilnosti

- Zgodovina
  - 2012
    - Ukrajina

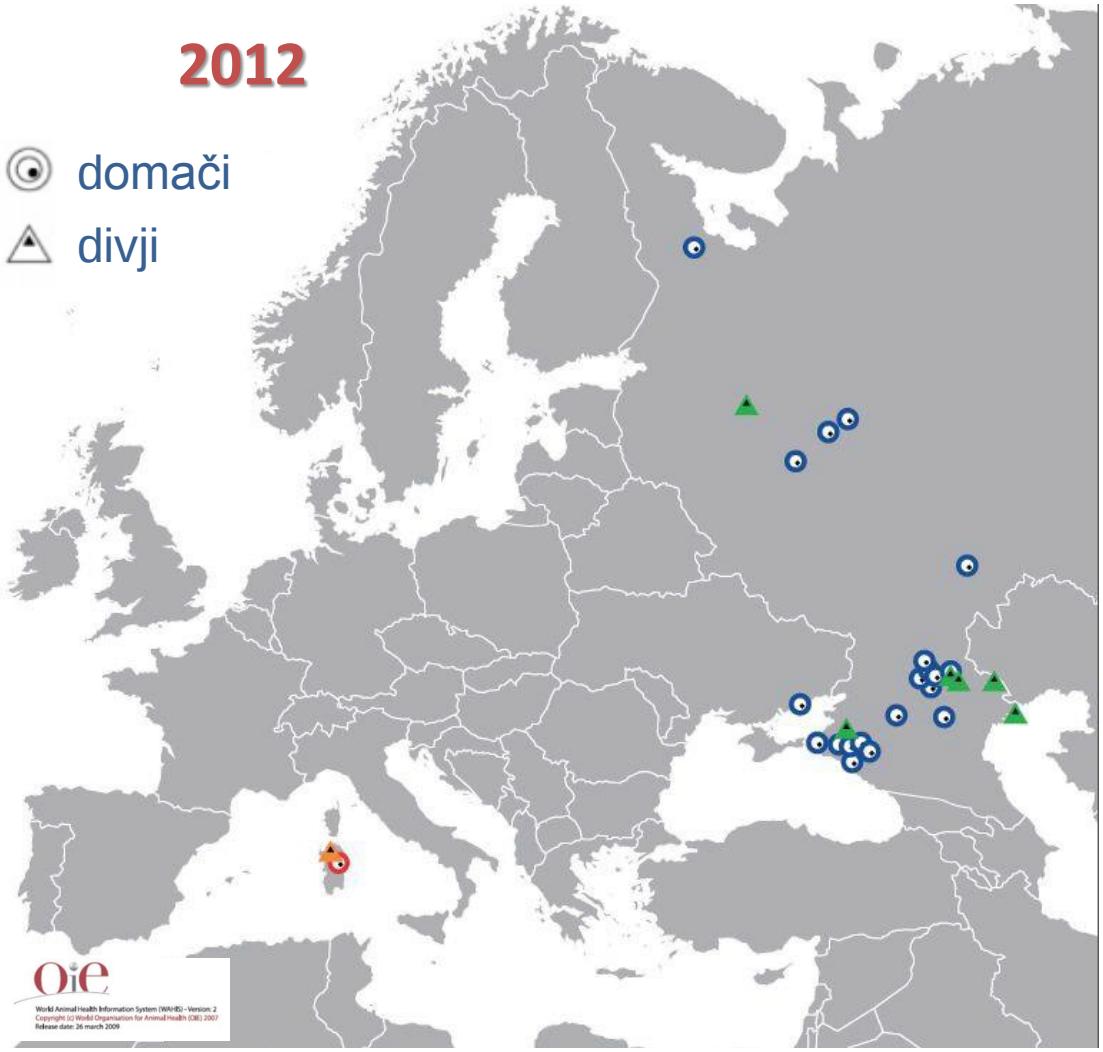

Glavne značilnosti

- Zgodovina
  - 2013
    - Belorusija

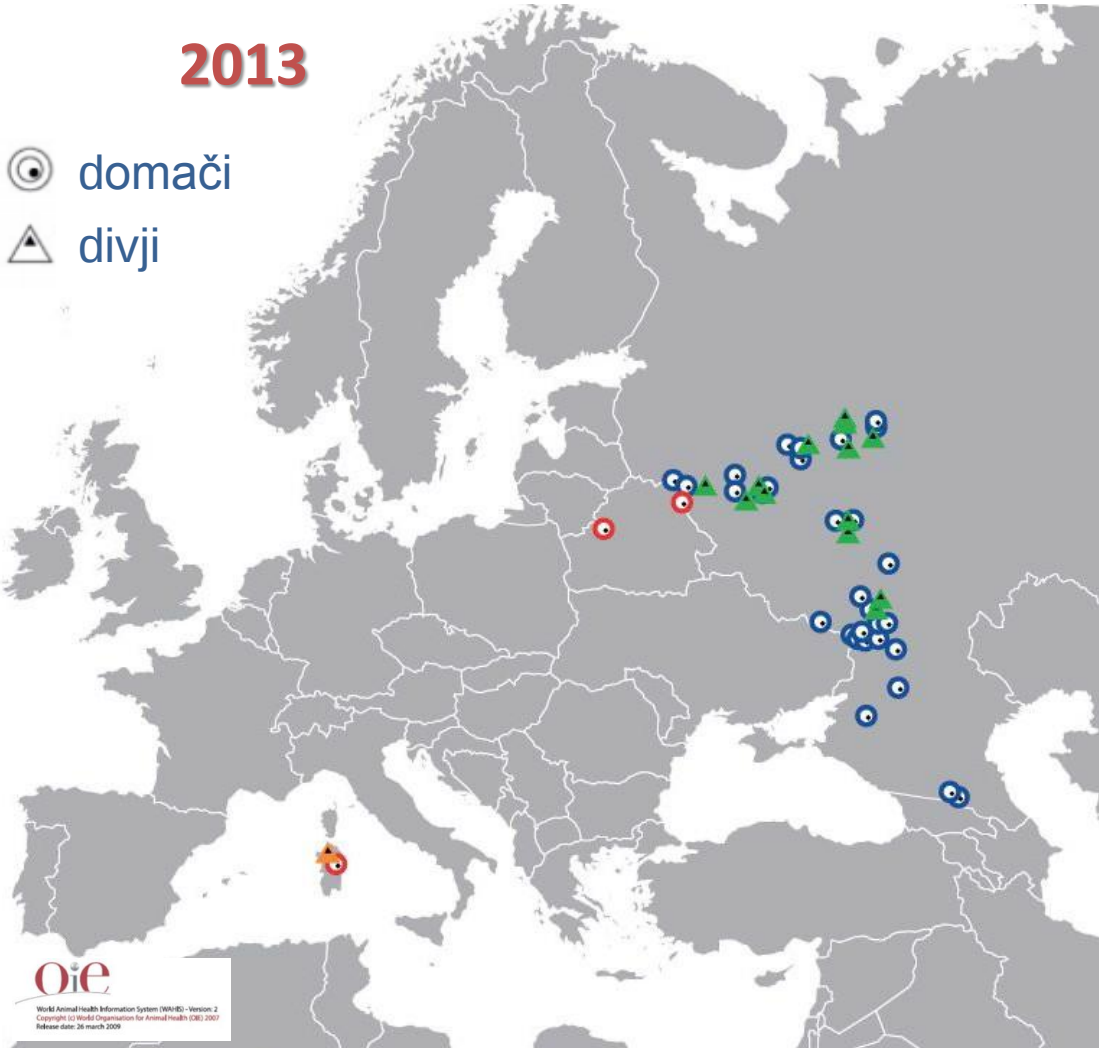

Glavne značilnosti

- Zgodovina
  - 2014
    - Litva
    - Poljska

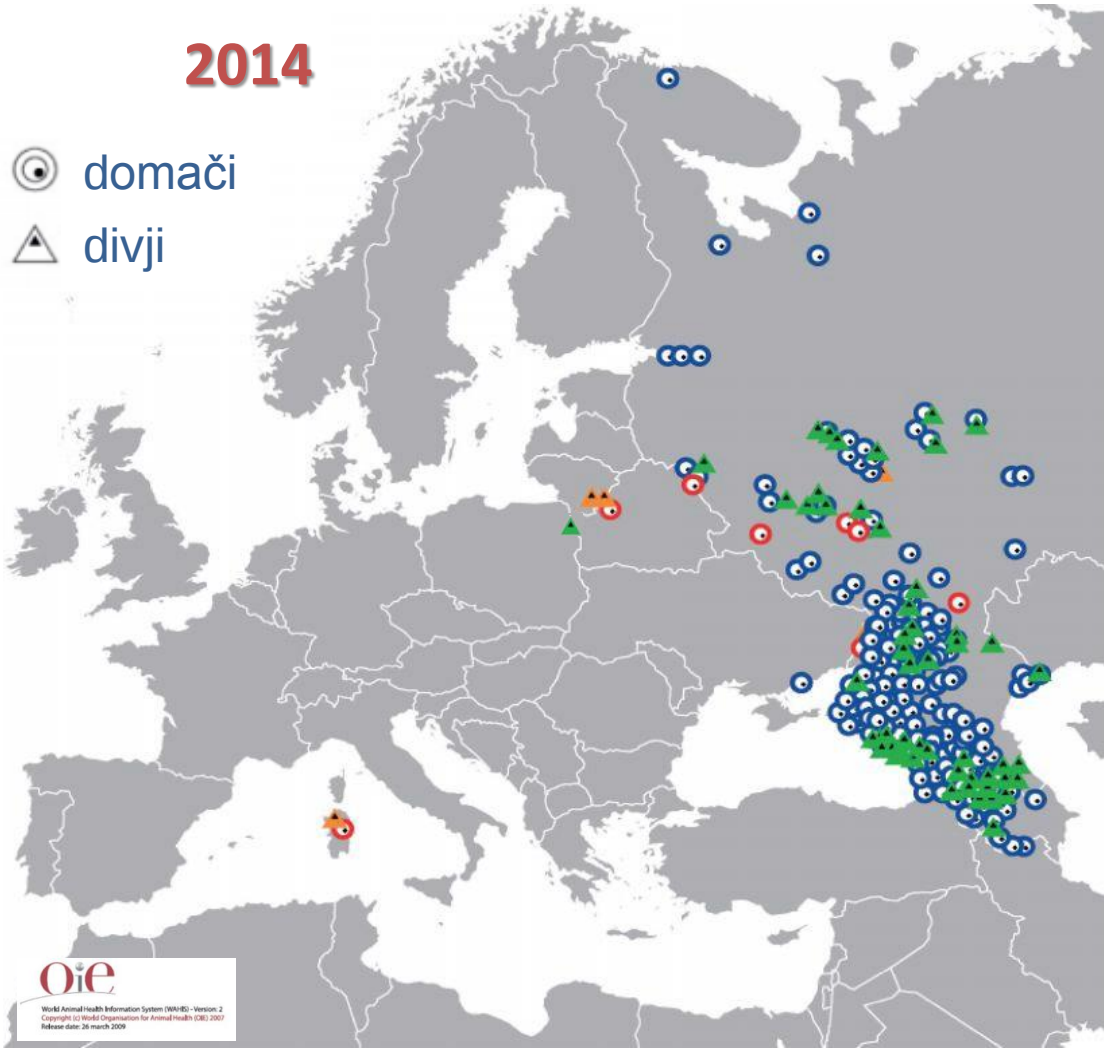

Tveganje za vnos v EU

- Aktivnosti za zmanjševanje tveganja
  - Od 2007 dalje
    - Sestanki EURL
    - Misije CVET
    - Raziskovalni projekti
    - EFSA mnenja – ocene tveganja za vnos v EU
    - TAIEX, BTSF
    - Odločbe EU
      - 2011/78/EU - razkuževanje vozil za prevoz prašičev iz RF
      - 2013/426/EU - vsa vozila za prevoz živali in krme (Belorusija, Rusija)
    - FVO misije
    - Sofinanciranje ukrepov – nujnih, programi
    - Smernice o APK
      - Spremljanje in nadzor APK pri divjih prašičih in preventivni ukrepi za gospodarstva z domačimi prašiči

Tveganje za vnos v EU

- Aktivnosti za zmanjševanje tveganja
  - 2014
    - 24. januar
      - prva primera APK v EU - divja prašiča v Litvi
    - Odločba o začasnih ukrepih
    - 17. februar
      - prvi primer APK pri divjem prašiču na Poljskem

Situacija APK v EU v obdobju 2014 - 2016

- APK pri domačih prašičih

Država	Prijavljenih izbruhov (2014 – 2016)
ESTONIJA	24
ITALIJA	79
LATVIJA	45
LITVA	38
POLJSKA	23
Skupna vsota	**209**

Pojavi APK pri domačih prašičih (1. 1. 2014 – 31. 12. 2016)

Države EU

Regije s prijavljenimi primeri/izbruhi

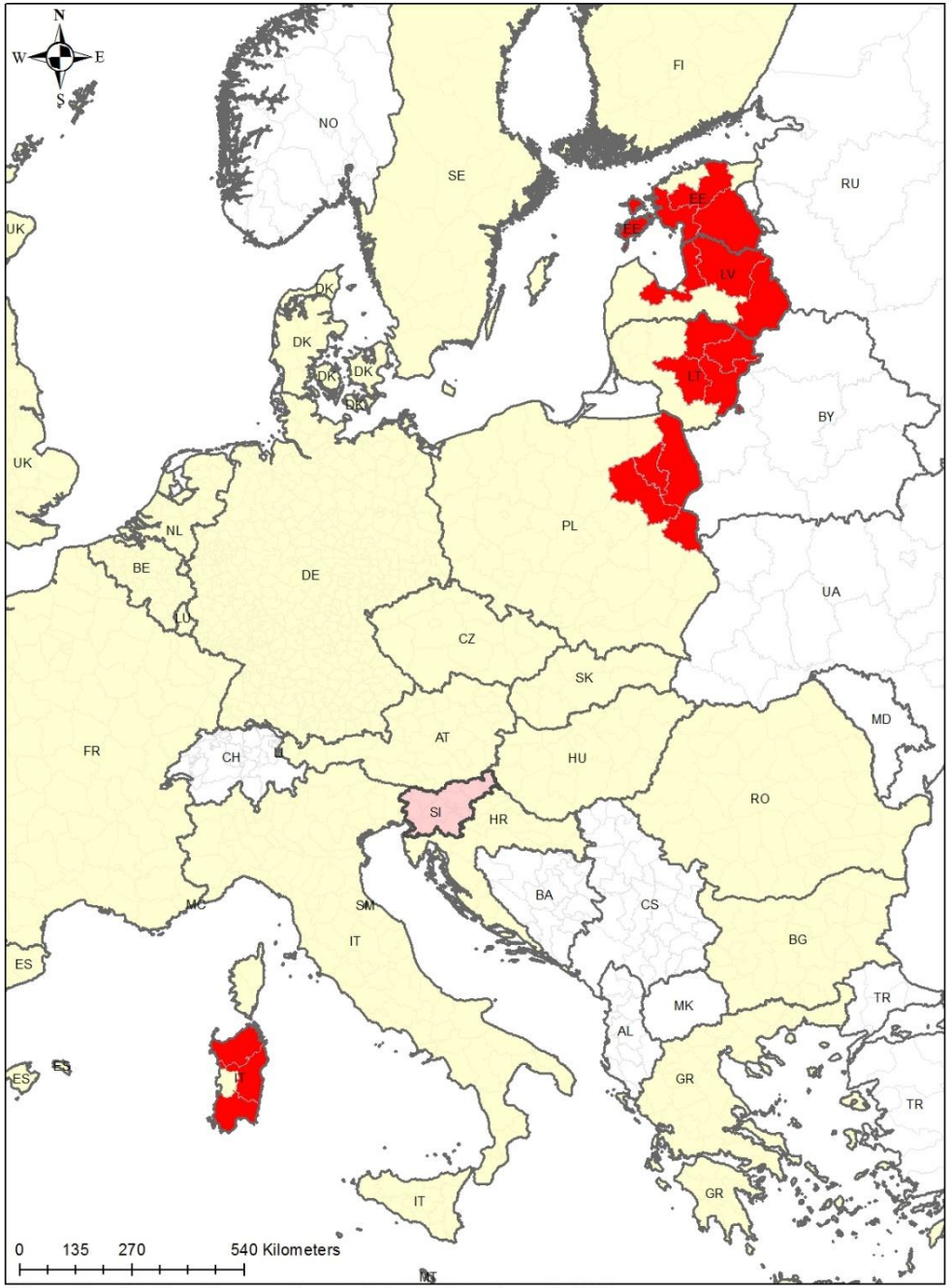

© Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin 2017

Situacija APK v EU v obdobju 2014 - 2016

- APK pri divjih prašičih

Država	Prijavljenih primerov (2014 – 2016)
ESTONIJA	1.816
ITALIJA	312
LATVIJA	1.765
LITVA	459
POLJSKA	163
Skupna vsota	**4.515**

Pojavi APK pri divjih prašičih (1. 1. 2014 – 31. 12. 2016)

Države EU

Regije s prijavljenimi primeri/izbruhi

APK pri domačih in divjh prašičih

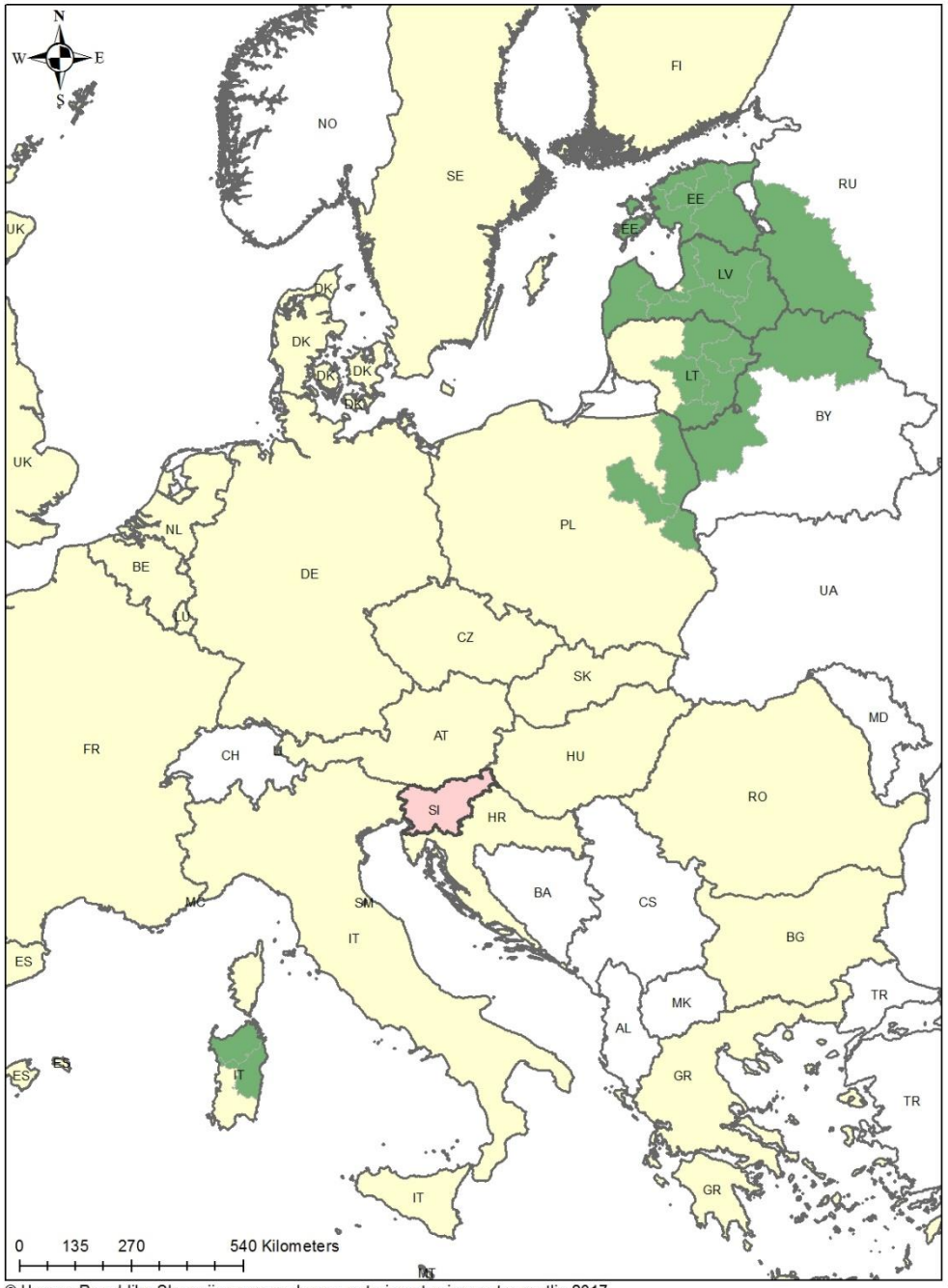

© Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin 2017

Primeri APK v letu 2017

- Primeri APK v letu 2017
  - 265 pri domačih
  - 3.988 pri divjih
  - Izbruhi, najbližji Sloveniji
    - Češka
      - Divji prašiči
      - Oddaljenost 295 km
    - Romunija
      - Domači prašiči
      - Oddaljenost 500 km

Pojavi APK v letu 2017
- Države EU
- Divji prašiči
- Domači prašiči

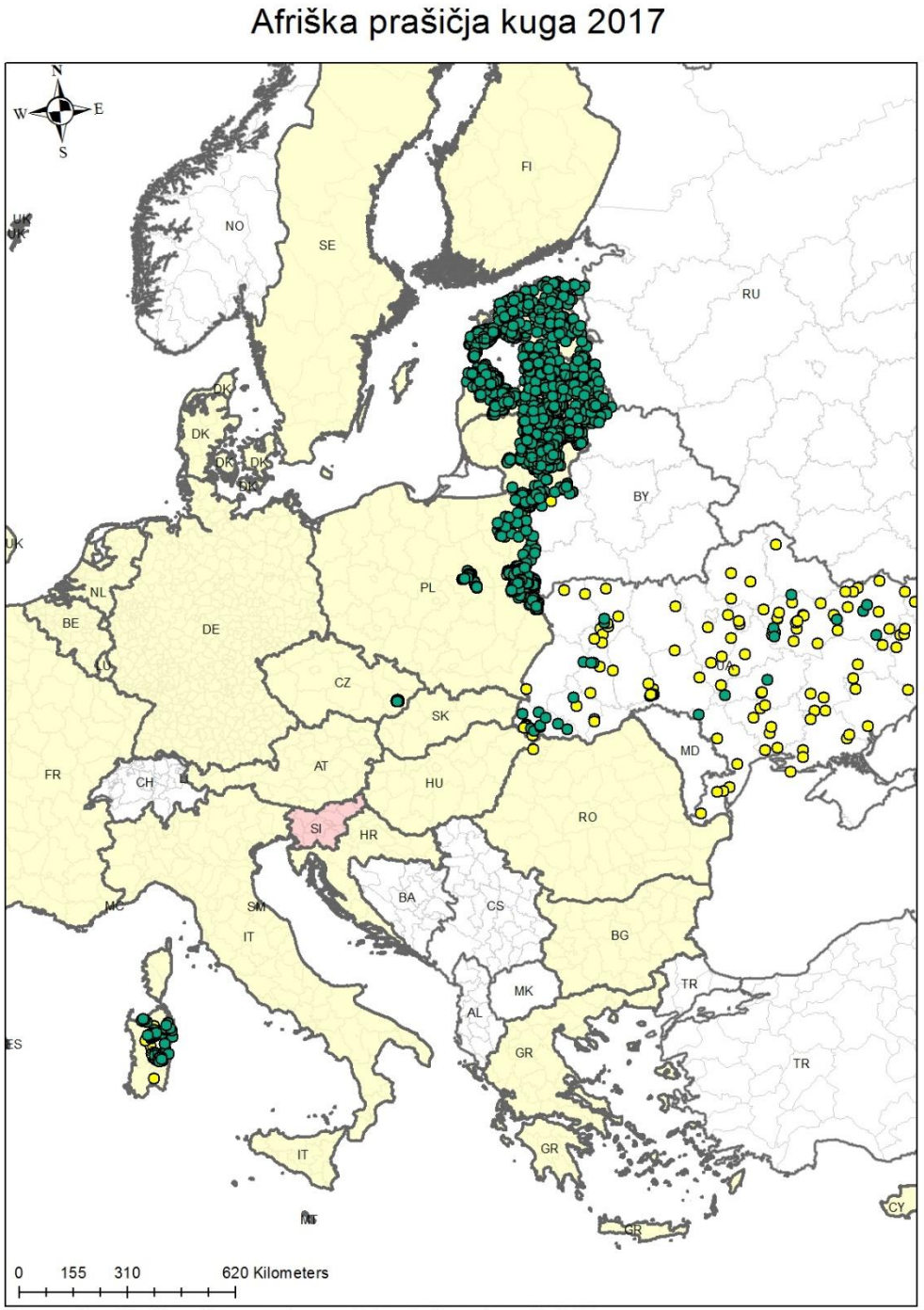

© Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin 2017

Primeri APK v letu 2018

- **Primeri APK v letu 2018**
  - **1.465 pri domačih**
  - **5.429 pri divjih**

Pojavi APK v letu 2018 (do 24. 10. 2018)
- Države EU
- Divji prašiči
- Domači prašiči

Afriška prašičja kuga 2018

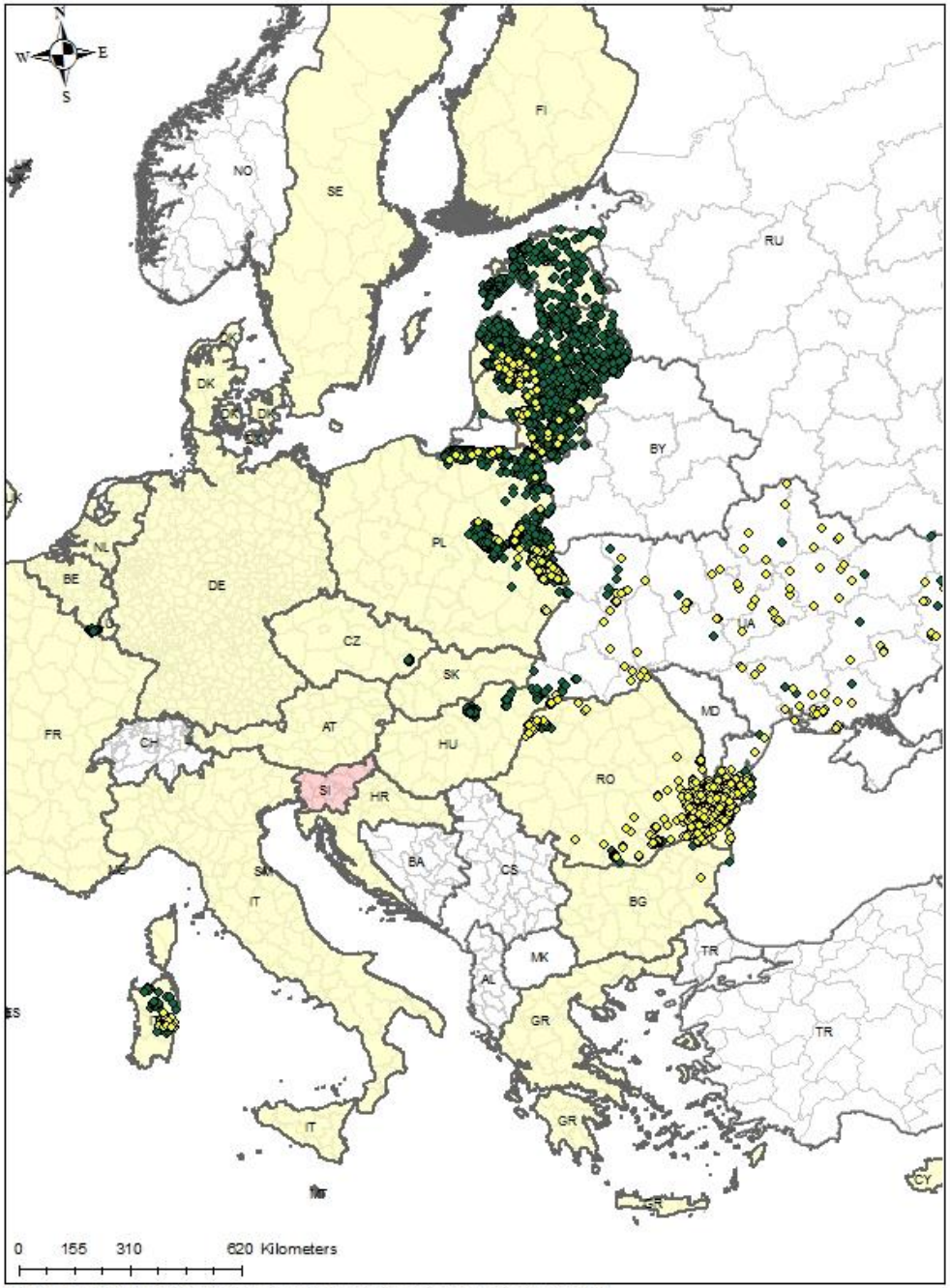

© Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin 2018

Situacija APK v letu 2019
do 2. 12. 2019

- APK pri domačih prašičih

Država	Prijavljenih izbruhov
BOLGARIJA	41
ITALIJA	1
LATVIJA	1
LITVA	19
POLJSKA	48
SRBIJA	18
ROMUNIJA	1.662
SLOVAŠKA	11
UKRAJINA	41
Skupna vsota	1.842

Afriška prašičja kuga 2019

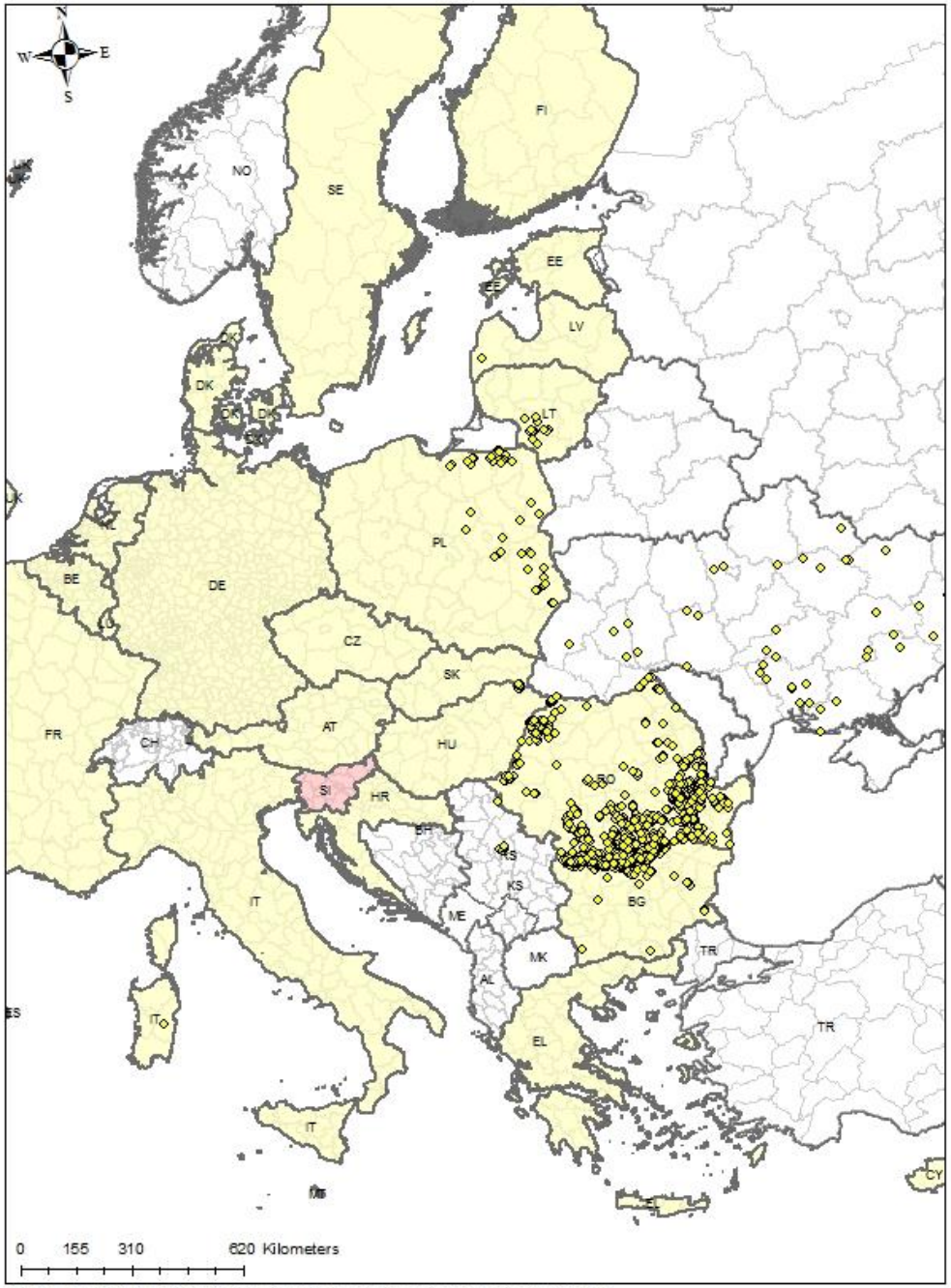

© Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin 2019

Situacija APK v letu 2019
do 2. 12. 2019

- APK pri divjih prašičih

Država	Prijavljenih primerov
BELGIJA	481
BOLGARIJA	116
ESTONIJA	77
MADŽARSKA	1.386
ITALIJA	41
LATVIJA	342
LITVA	436
POLJSKA	2.100
ROMUNIJA	609
SLOVAŠKA	18
UKRAJINA	11
Skupna vsota	**5.617**

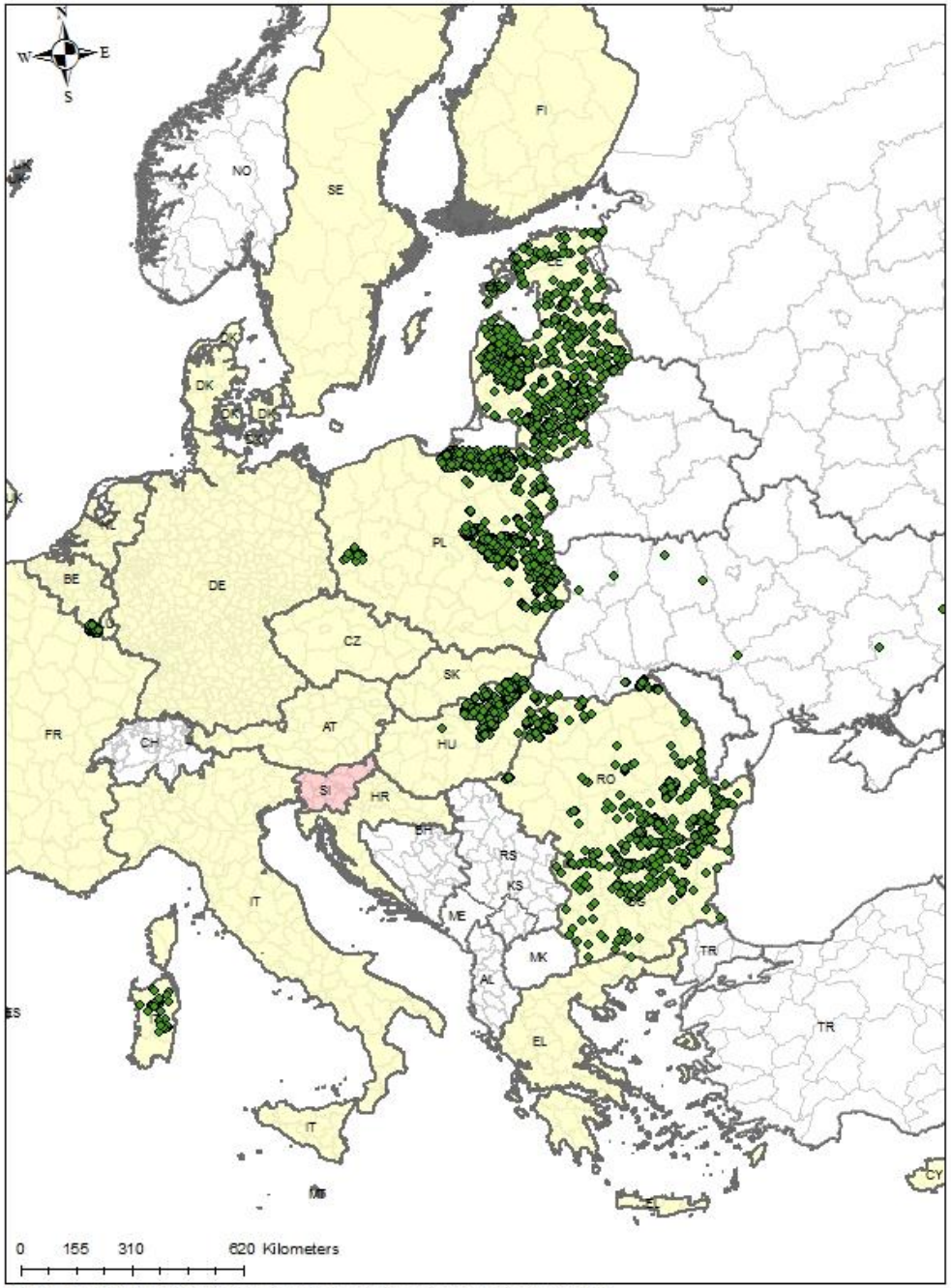

© Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin 2019

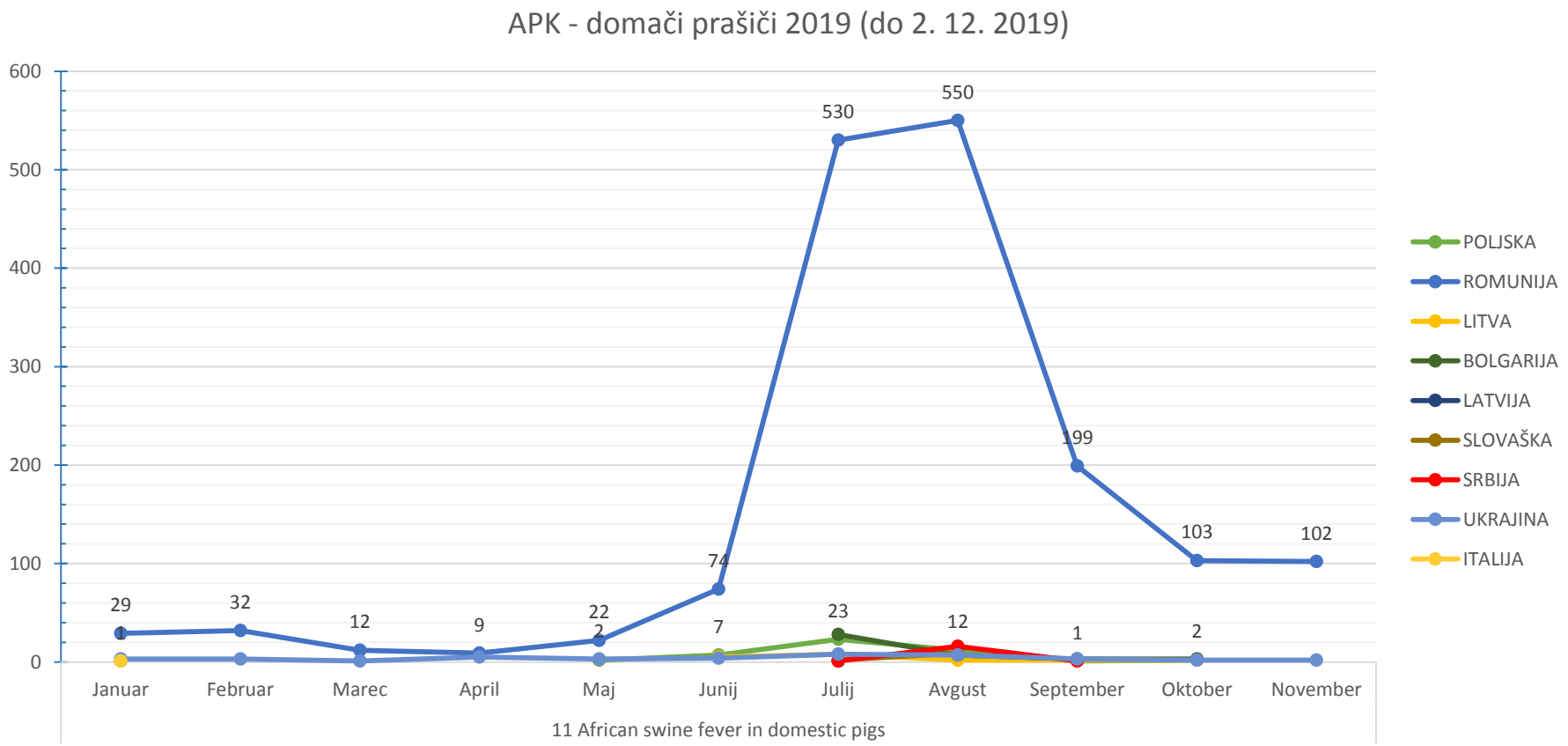

POLJSKA	ROMUNIJA	LITVA	BOLGARIJA	LATVIJA	SLOVAŠKA	SRBIJA	UKRAJINA	ITALIJA	Skupna vsota
48	1.662	19	41	1	11	18	41	1	1.842

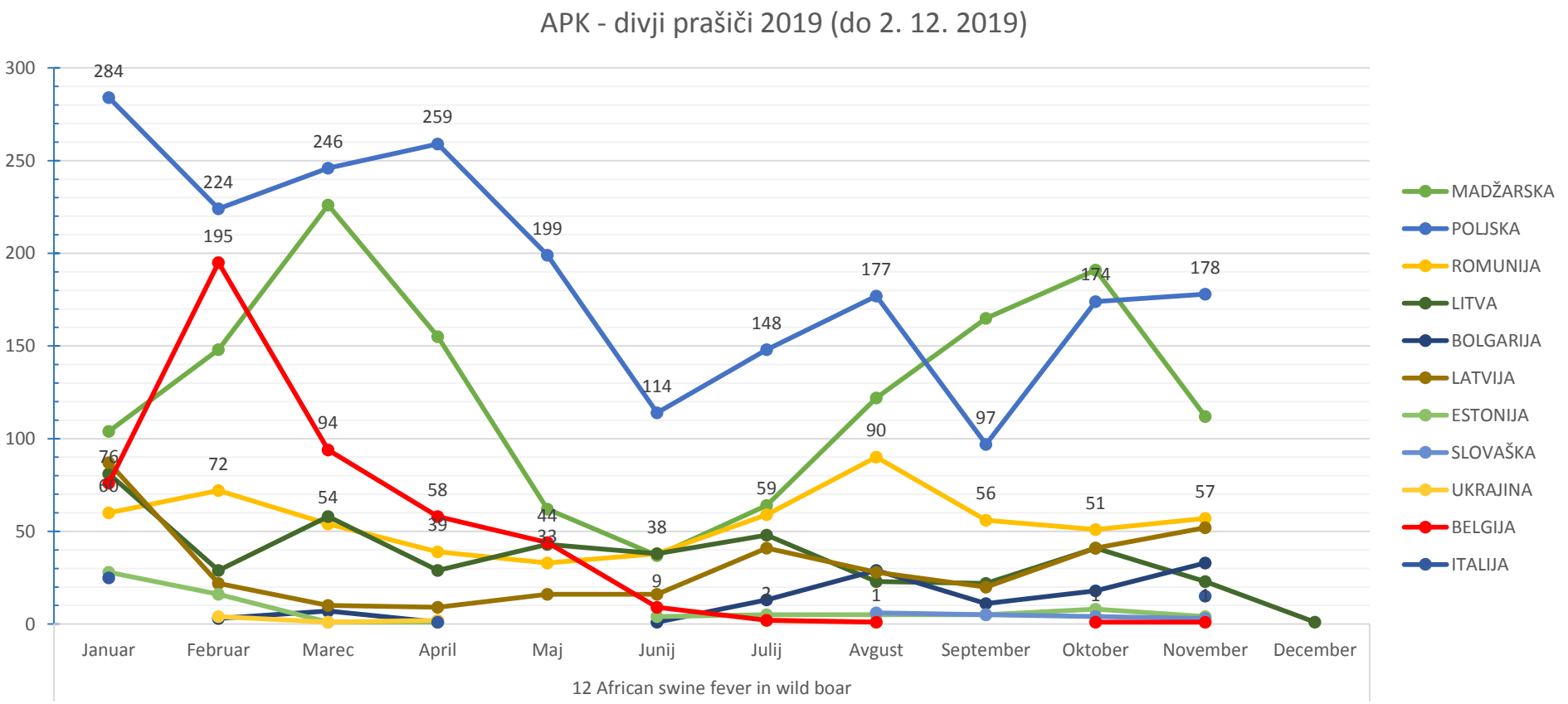

MADŽARSKA	POLJSKA	ROMUNIJA	LITVA	BOLGARIJA	LATVIJA	ESTONIJA	SLOVAŠKA	UKRAJINA	BELGIJA	ITALIJA	Skupna vsota
1.386	2.100	609	436	116	342	77	18	11	481	41	5.617

APK - 2014

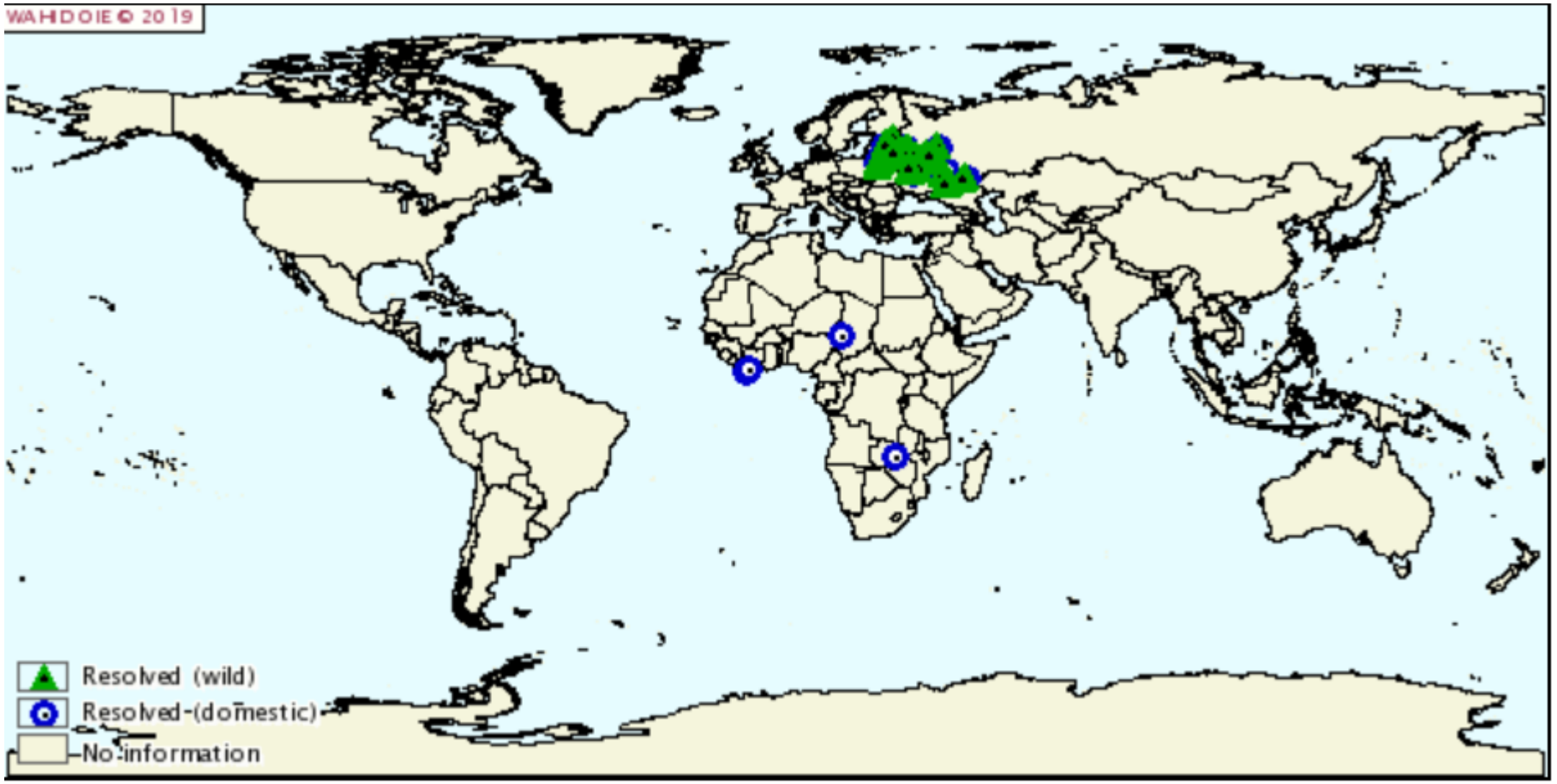
WAHIDOIE © 2019
Resolved (wild)
Resolved-(domestic)
No information

APK - 2015

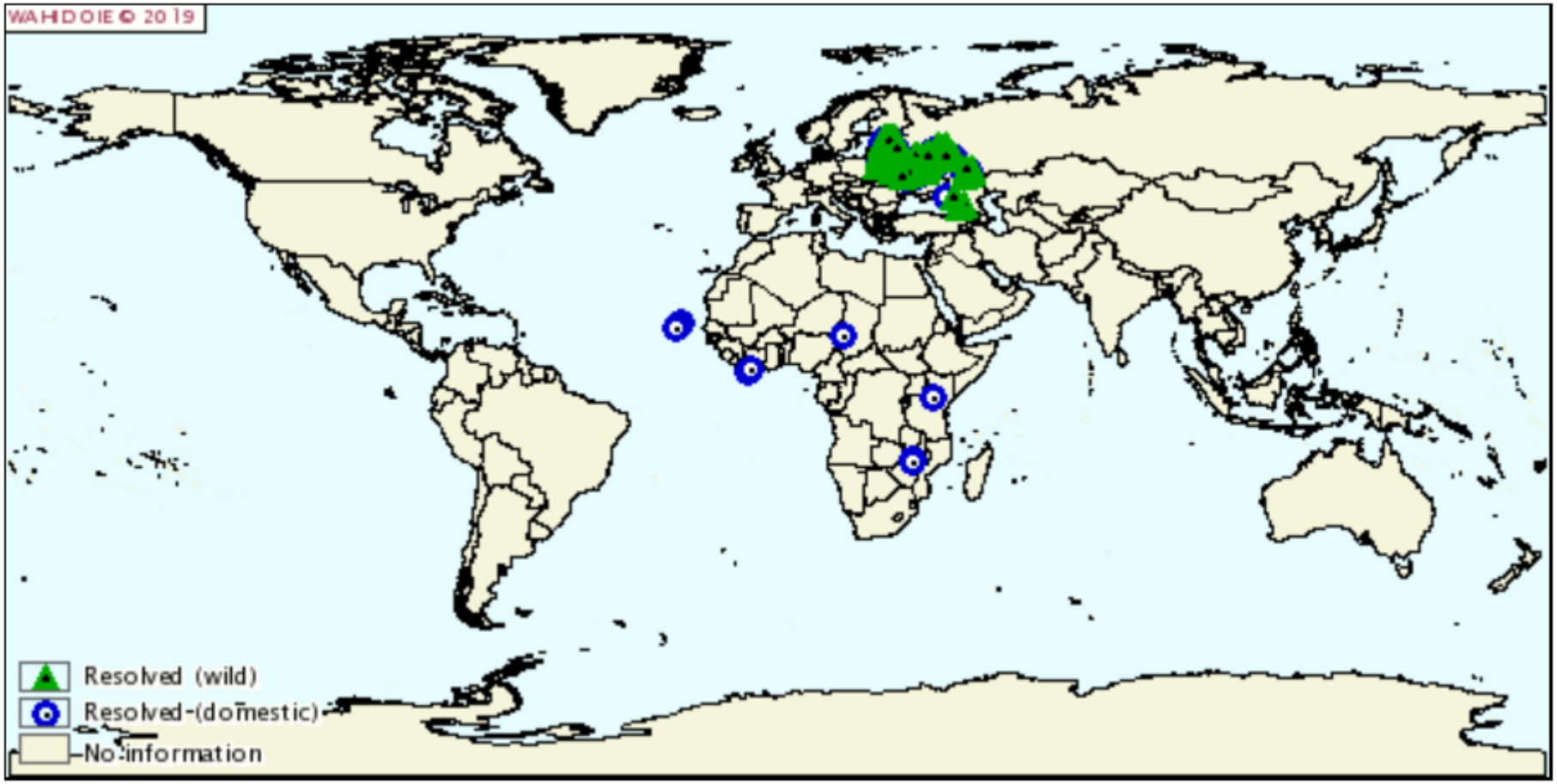
WAHDOIE © 2019
Resolved (wild)
Resolved (domestic)
No information

APK - 2016

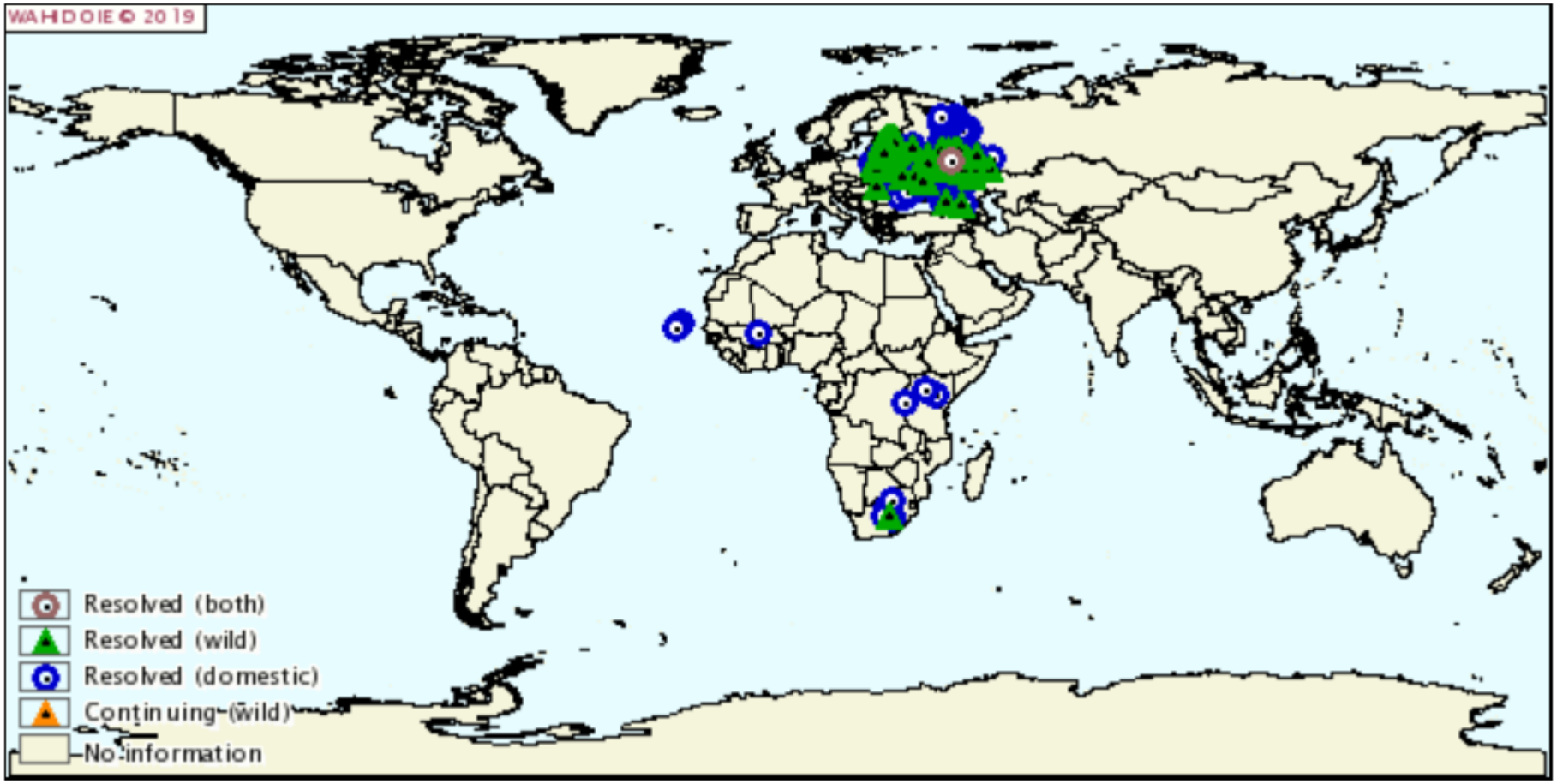
WAHDOIE © 2019
Resolved (both)
Resolved (wild)
Resolved (domestic)
Continuing (wild)
No information

APK - 2017

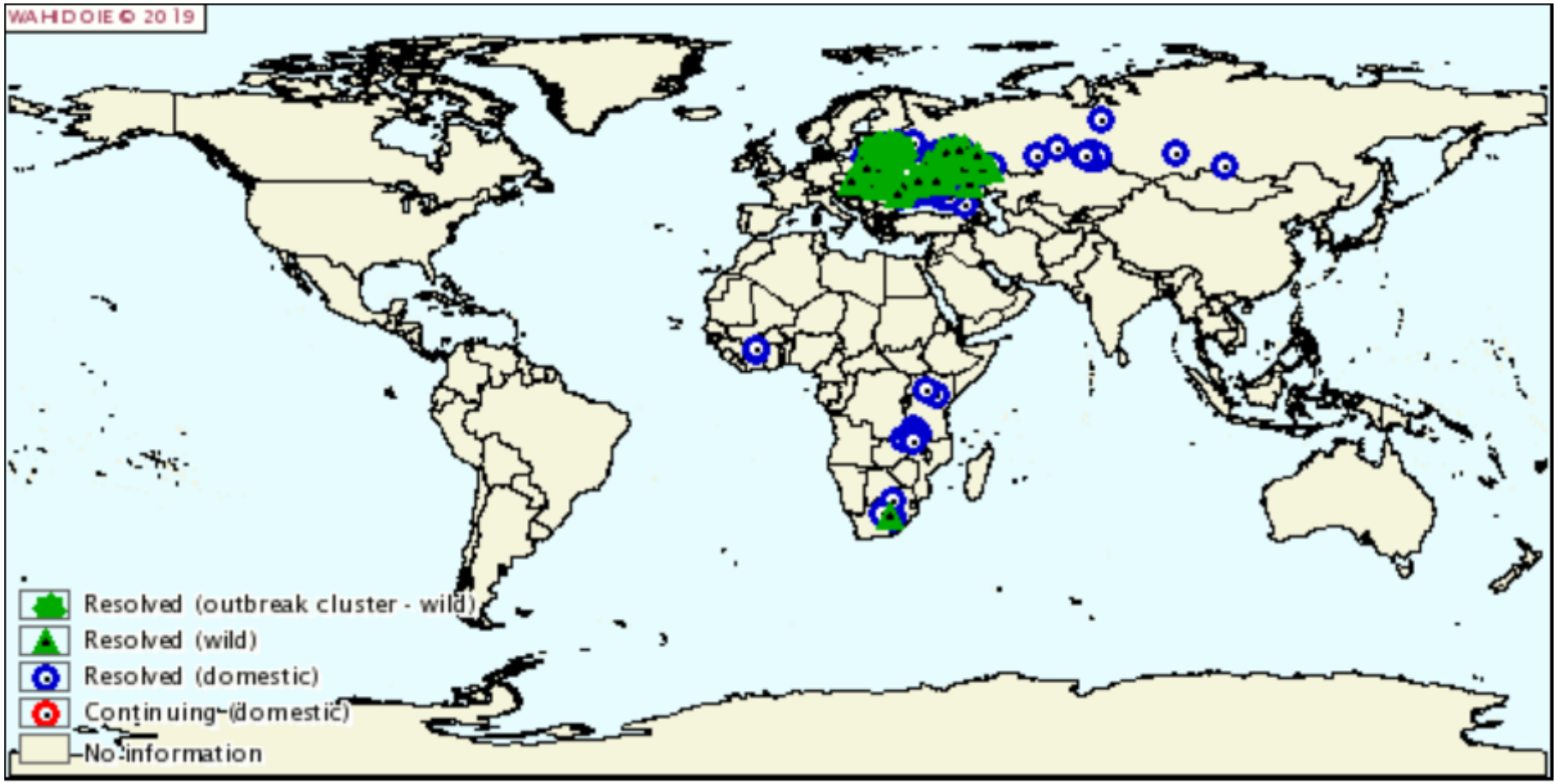
WAHIDOIE © 2019
Resolved (outbreak cluster - wild)
Resolved (wild)
Resolved (domestic)
Continuing (domestic)
No information

APK - 2018

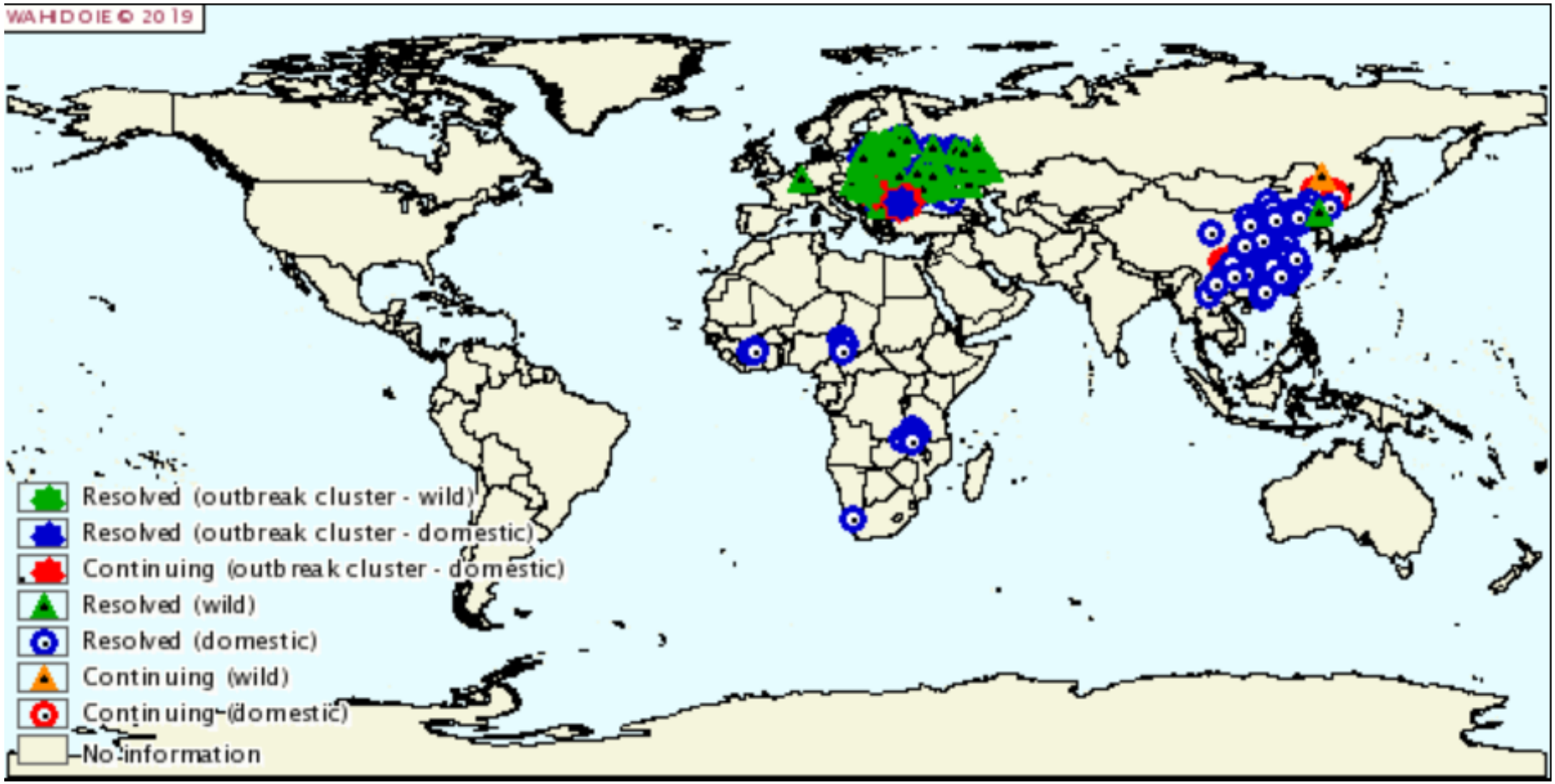
WAHIDOIE © 2019
Resolved (outbreak cluster - wild)
Resolved (outbreak cluster - domestic)
Continuing (outbreak cluster - domestic)
Resolved (wild)
Resolved (domestic)
Continuing (wild)
Continuing (domestic)
No information

APK - 2019

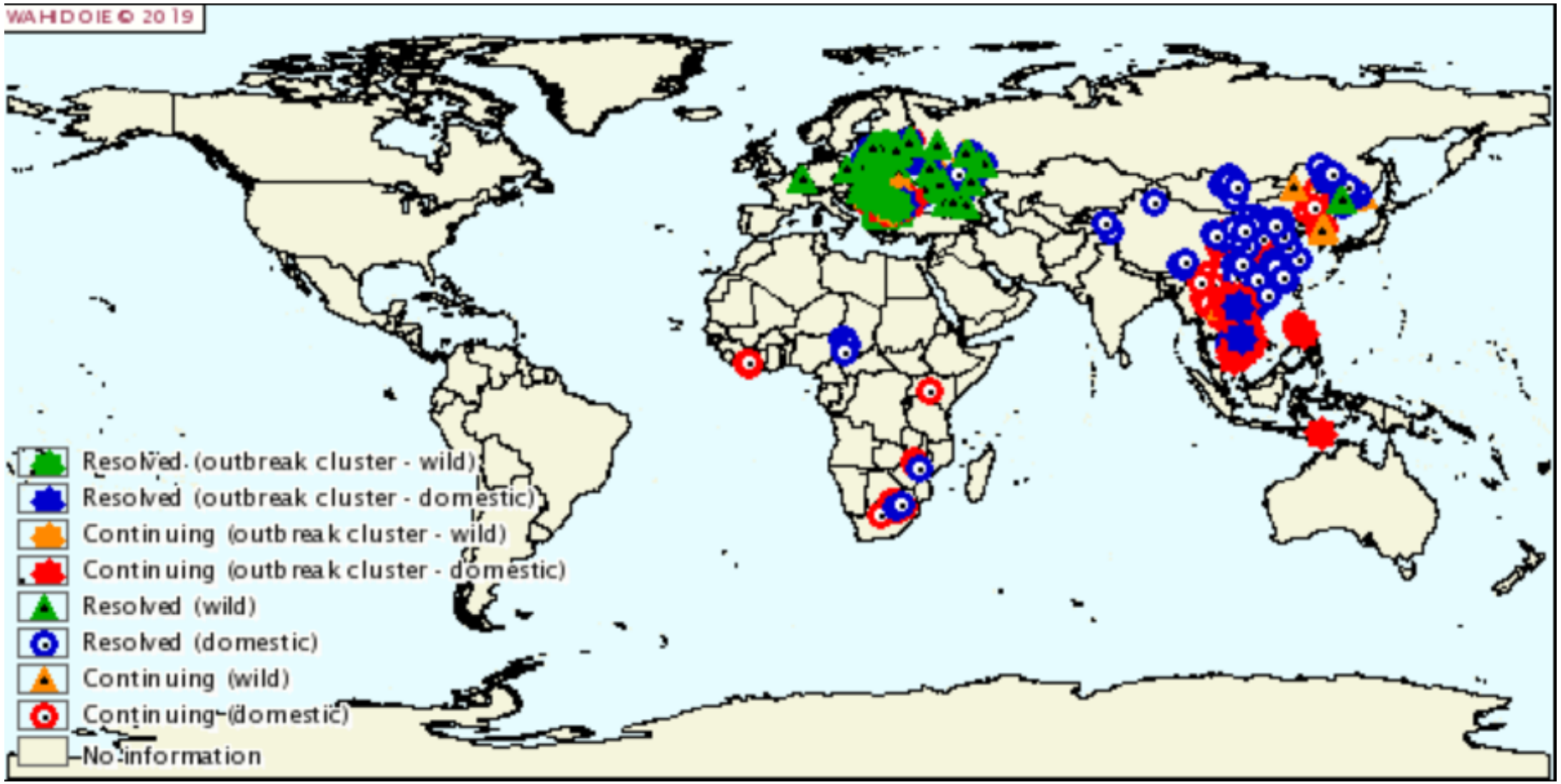
WAHIDOIE © 2019
Resolved (outbreak cluster - wild)
Resolved (outbreak cluster - domestic)
Continuing (outbreak cluster - wild)
Continuing (outbreak cluster - domestic)
Resolved (wild)
Resolved (domestic)
Continuing (wild)
Continuing (domestic)
No information

Ukrepi v EU

- Aktivnosti
  - Mednarodno sodelovanje
    - GF – TADs (FAO/OIE/EK)
      - Stalna skupina strokovnjakov za APK (14 sestankov)
      - Strokovne misije (13 misij)
    - Ministrske konference
      - Politična podpora za ukrepanje
  - Tehnična podpora
    - BTSF, CVET, EFSA, EURL
  - Finančna podpora EU

Ukrepi v EU

- Strategija nadzora in izkoreninjenja APK
  - Ukrepi pri divjih prašičih
    - Dolgoročno
      - Lov – selektivni, odrasle samice
      - Prepoved krmljenja – v določenih območjih
      - Odstranjevanje in neškodljivo uničenje trupel – hitro
  - Človeški faktor
    - Kratkoročno
      - Ozaveščanje
      - Poostren nadzor nad prepovedjo krmljenja pomij
      - Poudarek na biovarnosti
      - Lovec – kmet - tveganja

Ukrepi v EU

- Strategija nadzora in izkoreninjenja APK
  - Najprej omejena na baltske države in Poljsko, sedaj velja za celotno EU (Rev. 11)
  - Popolna prepoved trgovanja med državami članicami in izvoza v tretje države živih divjih prašičev
  - Umik derogacije glede obveznosti registracije gospodarstev z enim prašičem
  - Direktiva Sveta 2002/60/EK
    - **Minimalni ukrepi** Skupnosti za nadzor nad APK
  - Regionalizacija
    - **Določitev dodatnih ukrepov** zdravstvenega varstva glede omejitev premikov in nadzornih ukrepov v zvezi s premiki živih prašičev, mesa in izdelkov, ŽSP ter zarodnega materiala

Ukrepi v EU

- Direktiva Sveta 2002/60/ES
  - Prenos v **nacionalni** pravni red – Pravilnik APK
    - Potrditev bolezni
    - Določitev okuženega, ogroženega območja
    - Ukrepi na okuženem gospodarstvu, območjih, pri divjih prašičih

Odločba Komisije o nekaterih začasnih zaščitnih ukrepih v zvezi z afriško prašičjo kugo

Kriteriji za regionalizacijo

- Dejavniki, ki vplivajo na določitev območij
  - Geografski vidiki, povezani z lokacijo izbruhov/ pojavov
  - Ekološki dejavniki (npr. vode, gozdovi) ter obstoj naravnih in umetnih over
  - Prisotnost in razširjenost populacije divjih prašičev
  - Epidemiologija bolezni
  - Rezultati epidemioloških študij
  - Izkušnje glede širjenja APK
  - Upravna razdelitev, ozemeljska kontinuiteta in možnost izvršitve nadzornih ukrepov
  - Porazdelitev gospodarstev z domačimi prašiči (nekomercialne, komercialne, odprte reje)
  - Obstoječa okužena in ogrožena območja
  - Lovne prakse in drugi vidiki upravljanja z divjimi živalmi.

Kriteriji za regionalizacijo

- **Del IV**
  - Pojavi/ izbruhi APK pri domačih in divjih prašičih; nadzor nad boleznijo otežen (sistemsko)
- **Del III**
  - Pojavi/ izbruhi pri domačih in divjih prašičih (ali samo pri domačih s pomanjkljivimi podatki za dokaz odsotnosti APK pri divjih prašičih)
- **Del II**
  - Pojavi samo pri divjih prašičih
- **Del I**
  - Območje povečanega tveganja brez pojavov/ izbruhov; povečan nadzor/spremljanje

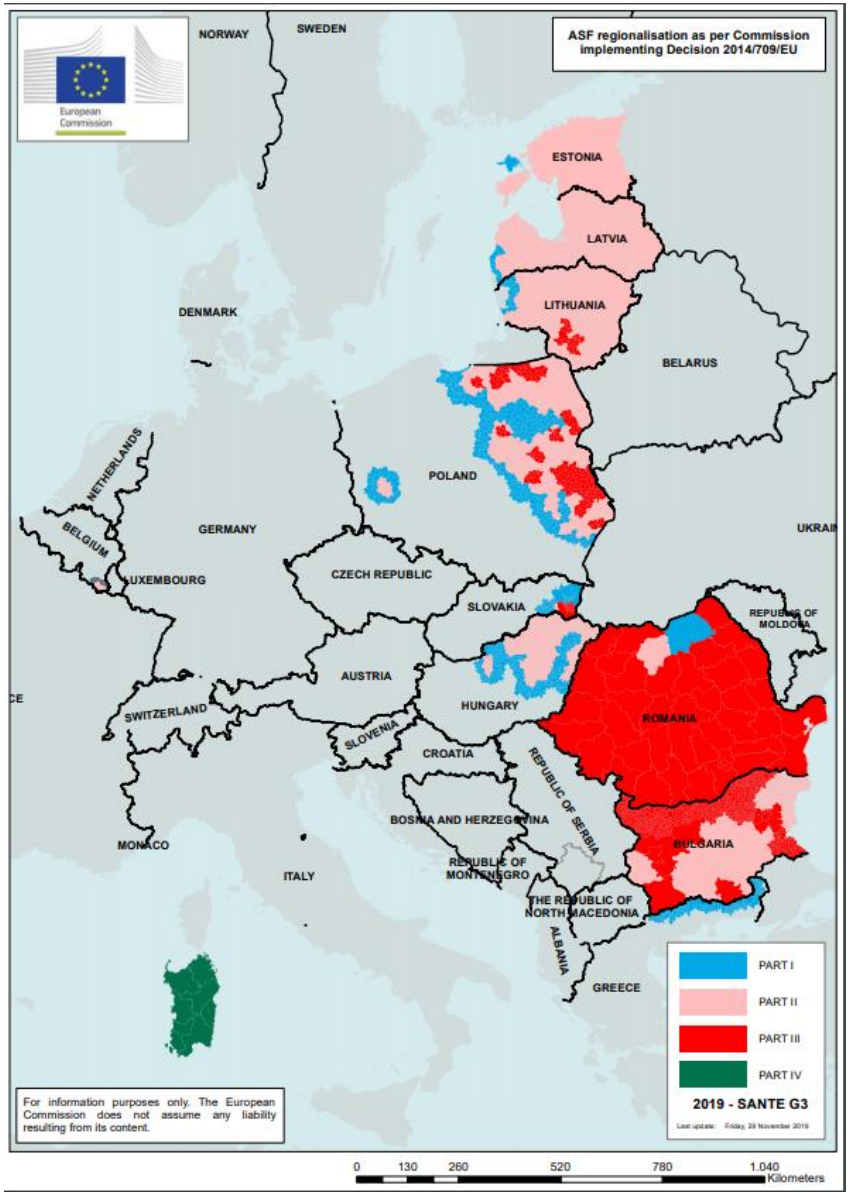

Kriteriji za regionalizacijo

- Odločba 2014/709/EU o nadzornih ukrepih za zdravje živali v zvezi z afriško prašičjo kugo v nekaterih državah

Člen 2

Prepoved odpreme živih prašičev, semena, jajčnih celic in zarodkov prašičev, prašičjega mesa, pripravkov in proizvodov iz prašičjega mesa ter vseh drugih proizvodov, ki vsebujejo prašičje meso, ter pošiljk živalskih stranskih proizvodov iz prašičev z določenih območij iz Priloge

Zadevne države članice prepovejo:

(a) odpremo živih prašičev z območij iz delov II, III in IV Priloge;

(b) odpremo pošiljk semena, jajčnih celic in zarodkov prašičev z območij iz delov III in IV Priloge;

(c) odpremo pošiljk prašičjega mesa, pripravkov in proizvodov iz prašičjega mesa ter vseh drugih proizvodov, ki vsebujejo tako meso, z območij iz delov III in IV Priloge;

(d) odpremo pošiljk živalskih stranskih proizvodov prašičev z območij iz delov III in IV Priloge.

Direktiva

IZVEDBENI SKLEP KOMISIJE (EU) 2019/1273

z dne 26. julija 2019

o nekaterih začasnih zaščitnih ukrepih v zvezi z afriško prašičjo kugo na Slovaškem

(notificirano pod dokumentarno številko C(2019) 5777)

(Besedilo v slovaškem jeziku je edino verodostojno)

(Besedilo velja za EGP)

L 201/8 SL Uradni list Evropske unije 30.7.2019

PRILOGA

Slovaška	Območja iz člena 1	Datum konca izvajanja
Okuženo območje	Municipality of Strážne	30. oktober 2019
Ogroženo območje	Municipalities of Viničky, Ladmovce, Zemplín, Streda n./B., Svätá Mária, Svinice, Rad časť Hrušov, Svätuše, Somotor, M. Kamenec, V. Kamenec, V. Horeš, M. Horeš, Pribeník	30. oktober 2019

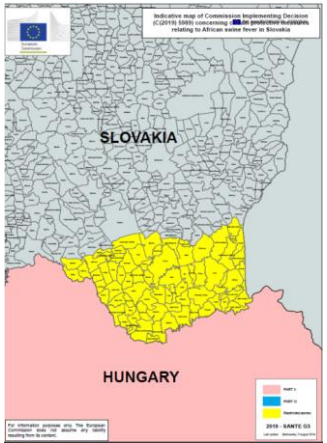

Regionalizacija

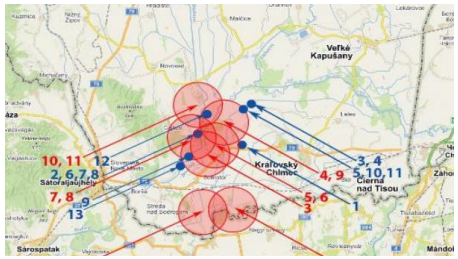

IZVEDBENI SKLEP KOMISIJE (EU) 2019/1373

z dne 22. avgusta 2019

o spremembi Priloge k Izvedbenemu sklepu 2014/709/EU o nadzornih ukrepih za zdravje živali v zvezi z afriško prašičjo kugo v nekaterih državah članicah

(notificirano pod dokumentarno številko C(2019) 6246)

(5) Julija in avgusta 2019 je bilo na Slovaškem ugotovljenih deset izbruhov afriške prašičje kuge pri domačih prašičih, ugotovljeni pa so bili tudi trije primeri pri divjih prašičih. V odziv na navedene pojave sta bila sprejeta izvedbena sklepa Komisije (EU) 2019/1273 ([6]) in (EU) 2019/1334 ([7]). Izvedbeni sklep (EU) 2019/1334 je razveljavil in nadomestil Izvedbeni sklep (EU) 2019/1273, uporablja pa se do 18. novembra 2019. Izvedbeni sklep (EU) 2019/1334 določa, da morajo okužena in ogrožena območja, ki jih je določila Slovaška v skladu s členom 9 Direktive 2002/60/ES in na katerih se uporabljajo ukrepi iz členov 10 in 11 navedene direktive, zajemati vsaj območja, navedena v Prilogi k navedenemu izvedbenemu sklepu. Vendar so se epidemiološke razmere še naprej razvijale.

(6) Ti nedavni izbruhi afriške prašičje kuge pri domačih prašičih in primeri pri divjih prašičih na Slovaškem pomenijo povišanje stopnje tveganja, ki bi ga bilo treba upoštevati v Prilogi k Izvedbenemu sklepu 2014/709/EU. Zato bi bilo treba to območje Slovaške v regiji Košice, prizadeto zaradi afriške prašičje kuge, zdaj navesti v delih I in III navedene priloge.

CID 2019/1373

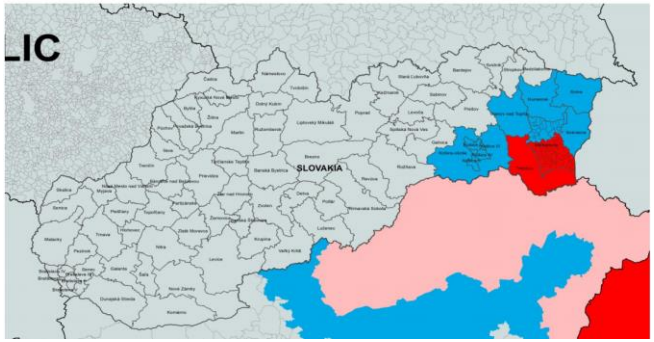

Ukrepi v Sloveniji

- Predpisi
  - Zakon o veterinarskih merilih skladnosti
    - Prijava suma, obveščanje, potrditev bolezni
  - Zakon o veterinarstvu
    - Najmanjši obseg zdravstvenega varstva – 45. člen, stroški in odškodnine
  - Pravilnik o boleznih živali
    - Razvrstitev bolezni, DSNB, obveščanje
  - Pravilnik o ukrepih za ugotavljanje, preprečevanje in zatiranje afriške prašičje kuge (Pravilnik APK)
    - Direktiva Sveta 2002/60/ES - minimalni ukrepi za ugotavljanje, preprečevanje in zatiranje APK
    - Odločba Komisije 2003/422/ES – diagnostični priročnik
  - Načrt ukrepov ob pojavu afriške prašičje kuge

Ni cepiva in ni zdravila s katerim bi zaščitili prašiče pred okužbo z virusom APK

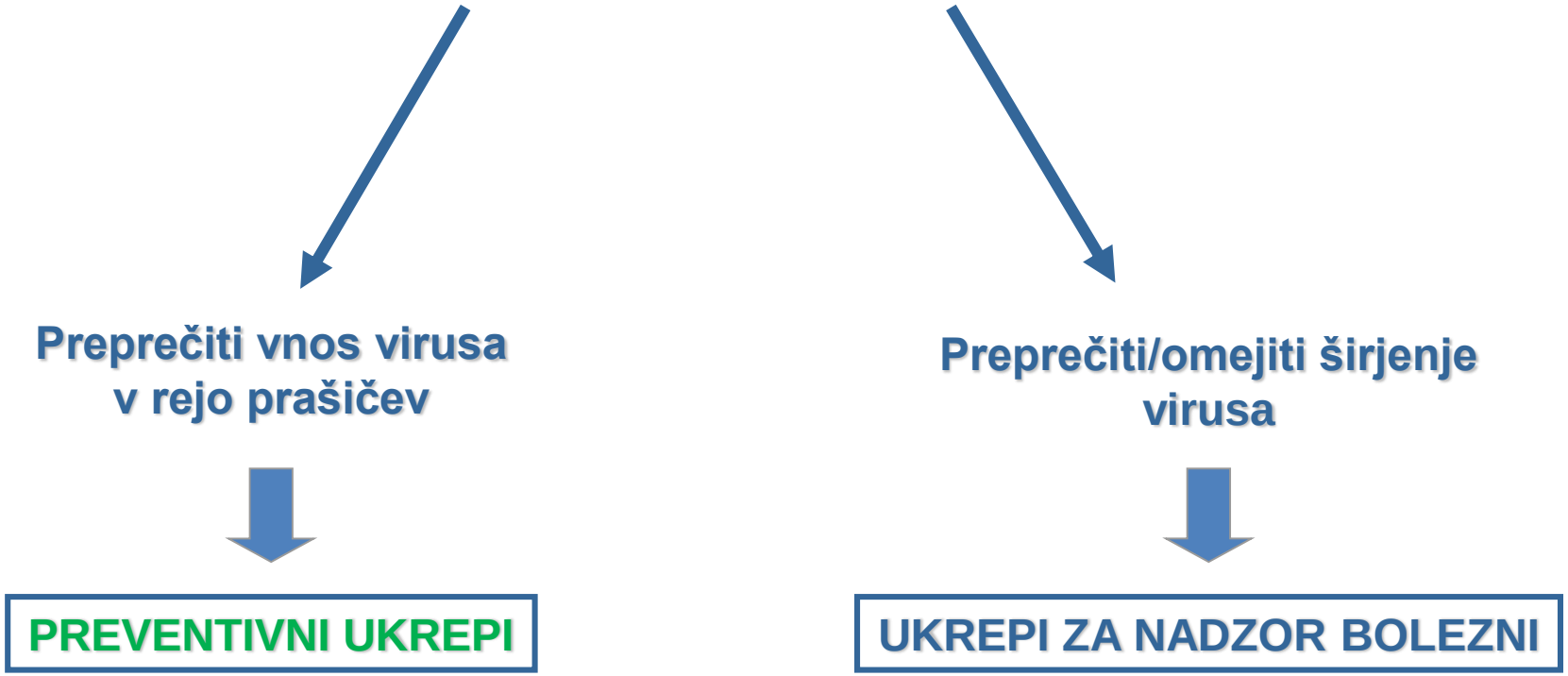

Preventivni ukrepi

- Spremljanje zdravstvenega stanja pri domačih in divjih prašičih
  - Zgodnje odkrivanje in ukrepanje
    - Prijava suma pri domačih prašičih
    - Obvezna prijava vsakega najdenega poginulega ali povoženega divjega prašiča
- Biovarnostni ukrepi
  - Pravilnik – kategorizacija gospodarstev
  - Prepoved reje na prostem in v izpustih
  - Priporočila za dvojne ograje
- Interventni zakon o APK pri divjih prašičih
- Ozaveščanje

Preventivni ukrepi

- Zgodnje odkrivanje in ukrepanje
  - **Obvezna prijava suma pri domačih prašičih**
    - če se pojavi bolezen ali se pojavijo znaki, na podlagi katerih se sumi, da je žival zbolela ali poginila za boleznijo, mora imetnik živali to takoj na predpisan način sporočiti veterinarski organizaciji,
    - imetnik živali mora do prihoda veterinarja zavarovati ter preprečiti drugim osebam in živalim dostop do prizadete živali, črede, oziroma trupla poginule živali,
    - vsak sum ali pojav APK mora veterinar takoj javiti na GU UVHVVR na dežurno številko Državnega središča za nadzor bolezni (DSNB)

Preventivni ukrepi

- Zgodnje odkrivanje in ukrepanje
  - **Obvezna prijava vsakega poginulega ali povoženega divjega prašiča**
    - kdor v naravi najde poginulega ali povoženega divjega prašiča ali njegove ostanke, mora o tem takoj obvestiti Center za obveščanje na telefonsko številko 112!
    - lovci morajo prijaviti vse najdene poginule divje prašiče, ki jih evidentirajo kot izgube, ne glede na ocenjen vzrok, razen odstrela

Preventivni ukrepi

- Spremljanje zdravstvenega stanja pri divjih živalih
  - Od leta 2014
  - 2018
    - 382 serološko
    - 66 PCR
    - Vse negativno
  - 2019 (do 2. 12.)
    - 288 serološko
    - 125 PCR
    - Vse negativno

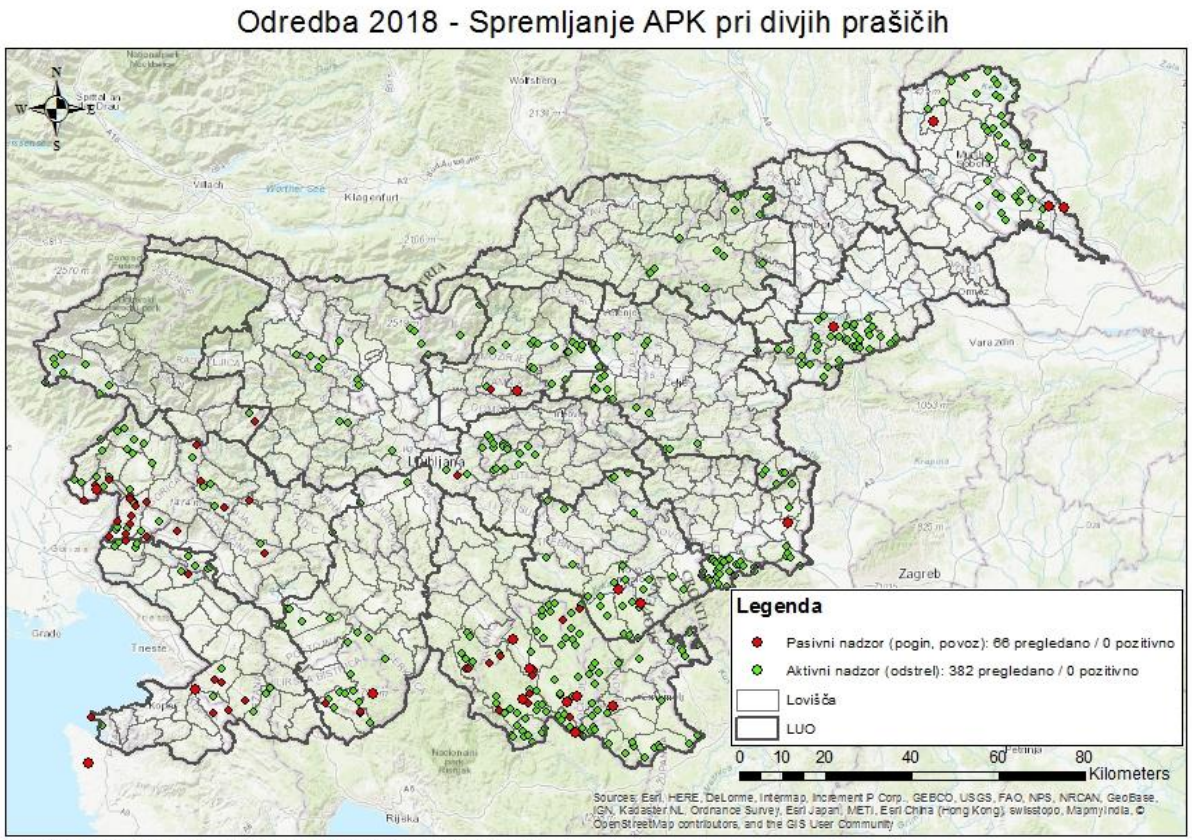

© Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin 2019

Ukrepi v Sloveniji

- Spremljanje pri domačih živalih
  - Od leta 2014
    - 1% pogina
    - preiskava za dokazovanje virusa
  - 2018
    - 253 gospodarstev/340 živali
    - Vse negativno
  - 2019 (do 2.12.)
    - 263 gospodarstev/381 živali
    - Vse negativno

Ukrepi v Sloveniji

- Spremljanje pri domačih živalih
  - Sum na APK
    - 27. 11. 2018
      - veterinar javil na DSNB sum na APK
      - Na podlagi kliničnih znakov
      - klasična reja, nizka biovarnost
      - Strokovna skupina
        - » Klinični pregled
        - » Odvzem vzorcev
        - » Epizootiološka preiskava
    - 28. 11. 2018
      - Sum na APK ovržen (Glasserjeva)

Ukrepi v Sloveniji

- Interventni zakon o APK pri divjih prašičih
  - Pred pojavom – visoka stopnja ogroženosti
    - Obvezna prijava vsakega poginulega divjega prašiča ne glede na vzrok
    - Zmanjšanje populacije divjih prašičev
    - Načrt ravnanja za lovce – biovarnost!
  - Po pojavu
    - Prepoved oziroma omejitve lova
    - Skupine za aktivno iskanje poginulih divjih prašičev
    - Skupine za izredni odstrel
    - Zbirna mesta
    - Obvezne preiskave
    - Oprema, kadri, financiranje

Ukrepi v Sloveniji

- Ozaveščanje o bolezni
  - Zgibanka 2017, 2018, 2019
  - Letaki/plakati
- Obvezno navodilo za lovce
  - Obvezna prijava vsakega poginulega
  - Obvezna prijava suma
- Spletna stran
    - www.afriskaprasicjakuga.si

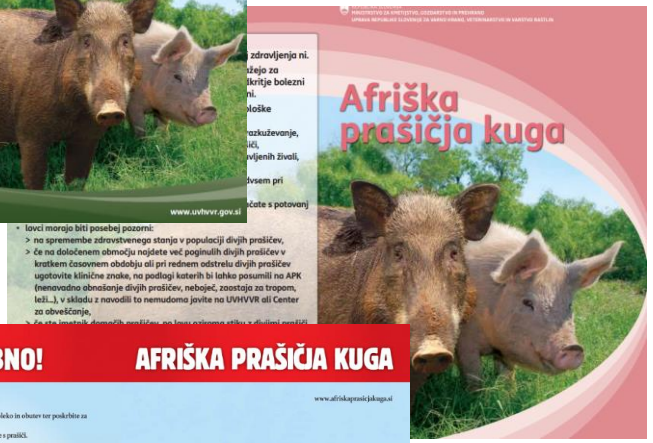

Ukrepi v Sloveniji

- Pregled in posodobitev načrta ukrepov
- Priprava navodil za
  - Rejce
  - Lovce
  - Prevoznike
  - Obiskovalce….

Ukrepi v Sloveniji

- Sodelovanje z drugimi službami
  - KGZS, LZS, MKGP, ZGS, Fraport Ljubljana,
  - DARS, DRSI
  - Preverjanje pripravljenosti
  - Ozaveščanje
- Izobraževanja

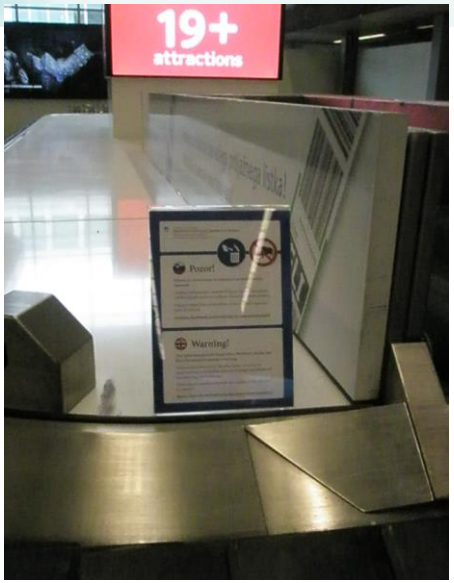

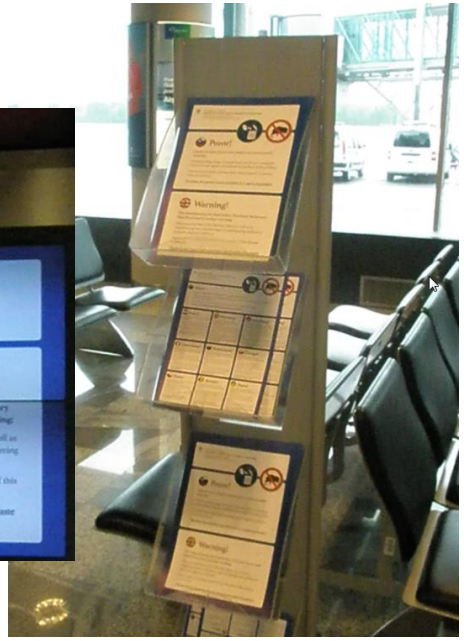

Ukrepi v Sloveniji

- EUVET misija
  - 28. – 30. november 2018
  - Priporočila
    - Priprava ocene tveganja za določitev možnih poti vnosa APK
    - Prijava poginov divjih prašičev ne glede na ocenjen vzrok, enako velja za sume pri domačih
    - Biovarnostni ukrepi - Načrt ravnanja za lovišča, Proste reje
    - Izobraževanja za uradne veterinarje, lovce, gozdarje, lovske inšpektorje,…
    - Ker je APK mednarodno obvezno prijavljiva bolezen, je priporočljivo, da veterinarske službe nadzirajo vsako uradno usposabljanje (vsako usposabljanje, ki ga organizira katera koli priznana javna ali zasebna organizacija), katerega vsebina mora biti skladna s strategijami zgodnjega odkrivanja in izkoreninjenja APK, ki jih uporablja država.

Pravilnik APK

- Ukrepi za preprečevanje širjenja in zatiranje pri domačih prašičih
  - Gospodarstva
    - Ukrepi ob sumu
    - Ukrepi po potrditvi
  - Območja z omejitvami
    - Okuženo območje 3km
    - Ogroženo območje 10 km

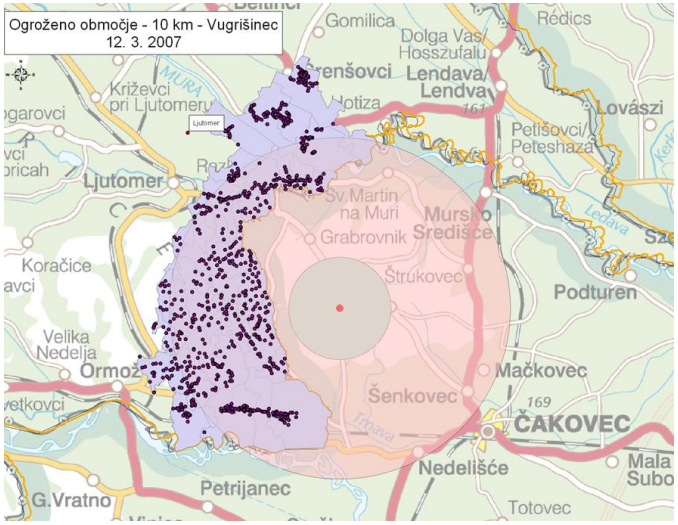

Pravilnik APK

- Ukrepi ob sumu na gospodarstvu
  - zapora gospodarstva
  - popis vseh živali na gospodarstvu
  - prepoved premikov z/na sumljivo gospodarstvo (prašiči, meso, izdelki, seme, jajčeca, krma, itd.)
  - prepoved gibanja oseb in prevoznih sredstev z/na sumljivo gospodarstvo
  - postavitev razkuževalnih barier
  - odvzem vzorcev za laboratorijske preiskave vzorcev (trupla poginulih živali in kri sumljivih živali)
  - epizootiološka poizvedba
  - neškodljivo uničenje trupel

Pravilnik APK

- Ukrepi ob sumu na gospodarstvu
  - znotraj območja z visoko gostoto prašičev
    - pokončanje prašičev (lahko le sumljive živali)
    - po pokončanju odvzem vzorcev za potrditev oziroma izključitev bolezni
  - začasno območje nadzora
    - okrog sumljivega gospodarstva
    - ukrepi ob sumu
  - ukrepi trajajo do izključitve suma oziroma potrditve bolezni

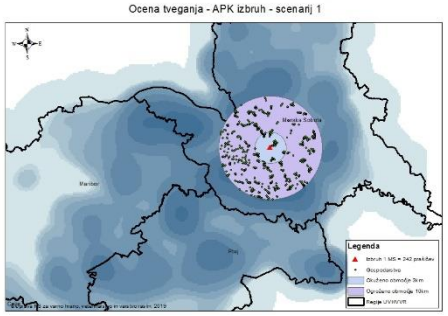

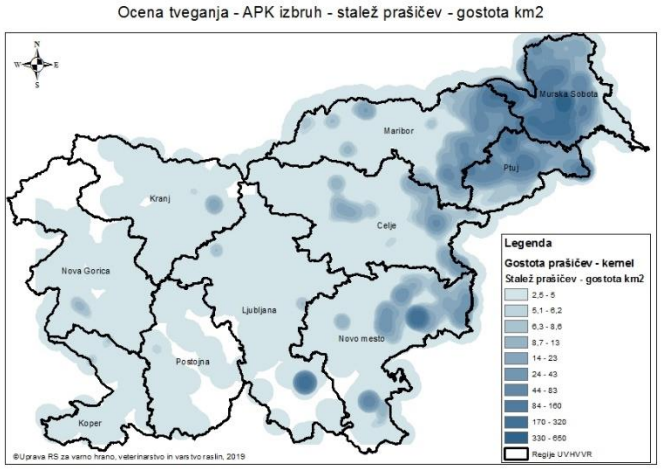

Vir: Internet

Pravilnik APK

- Ukrepi po potrditvi bolezni na gospodarstvu
  - **pokončanje vseh prašičev na okuženem gospodarstvu**
  - odvzem vzorcev, da se ugotovi način vnosa v rejo in čas trajanja okužbe
  - neškodljivo uničenje in odstranitev trupel, mesa, semena, jajčec in zarodkov
  - prepoved prometa z živalmi, živili, surovinami, krmo, itd.
  - obdelava snovi in odpadkov na način, da se zagotovi uničenje virusa
  - uničenje materialov za enkratno uporabo
  - epizootiološka poizvedba
  - čiščenje, dezinfekcija in dezinsekcija

Vir: Internet

Območja z omejitvami

- Določitev območij
  - okuženo (3 km) in
  - ogroženo območje (10 km)
  - vidne oznake, opozorilne table, mediji
  - sodelovanje: uradni veterinarji, policija, civilna zaščita
  - ukrepi

Pravilnik APK

- Okuženo območje – ukrepi
  - popis vseh gospodarstev s prašiči
  - klinični pregled in preverjanje označitve prašičev
  - prijava vsakega pogina ali bolnega prašiča
  - prepoved premikov in prevoza prašičev, semena, jajčec in zarodkov
  - čiščenje, razkuževanje in dezinsekcija
  - upoštevanje higienskih ukrepov za osebe ki vstopajo na gospodarstva s prašiči
- Trajanje ukrepov
  - zaključeno čiščenje in razkuževanje
  - zaključene klinične in laboratorijske preiskave (ne prej kot 45 dni po zaključenem čiščenju in razkuževanju)

Pravilnik APK

- Okuženo območje – odstopanja
  - od prepovedi premikov
    - če je ogrožena dobrobit
      - zakol (okuženo ali ogroženo)
      - drug objekt znotraj okuženega
    - tranzit prašičev po cestah in železnicah brez ustavljanja
    - zakol prašičev ki izvirajo izven okuženega območja v klavnici znotraj okuženega območja
  - Odobritev Evropske komisije

Pravilnik APK

- Ogroženo območje – ukrepi
  - popis gospodarstev s prašiči
  - prepoved premikov in prevoza prašičev
  - vsak pogin ali bolnega prašiča je treba prijaviti
  - čiščenje, razkuževanje in dezinsekcija
  - prepoved premikov semena, jajčec in zarodkov
- Trajanje ukrepov
  - zaključeno čiščenje in razkuževanje
  - zaključene klinične in laboratorijske preiskave (ne prej kot 40 dni po zaključenem čiščenju in razkuževanju)

shutterstock.com · 538821862

Pravilnik APK

- Ogroženo območje – odstopanja
  - od prepovedi premikov
    - če je ogrožena dobrobit
      - zakol (okuženo ali ogroženo)
      - drug objekt znotraj okuženega
    - tranzit prašičev po cestah in železnicah brez ustavljanja
    - zakol prašičev ki izvirajo izven okuženega območja v klavnici znotraj okuženega območja

Pravilnik APK

- Ukrepi ob potrditvi bolezni v klavnici ali pri prevozu
  - pokončanje vseh prašičev
  - neškodljivo uničenje trupel
  - čiščenje, razkuževanje in dezinsekcija
  - epizootiološka poizvedba
  - ukrepi na kontaktnih gospodarstvih
  - ukrepi na izvornem gospodarstvu

- Živali se lahko ponovno koljejo ali prevažajo 24 ur po opravljenem čiščenju, dezinfekciji in dezinsekciji.

Pravilnik APK

- Ukrepi ob sumu na APK pri divjih prašičih
  - Obveščanje rejcev in lovcev na sumljivem območju
  - Laboratorijske in druge preiskave vseh poginulih in ustreljenih divjih prašičev
- Ukrepi po potrditvi
  - Strokovna skupina (pomoč Upravi)
    - Veterinarji, lovci, epizootiologi, biologi
      - Določitev območja
      - Določitev ustreznih ukrepov
        - » Ukrepi pri divjih prašičih
        - » Ukrepi pri domačih prašičih
      - Priprava načrta izkoreninjenja

Pravilnik APK

- Ukrepi po potrditvi APK pri divjih prašičih
  - Določitev okuženega območja
    - Ne manjše kot 200 km2
      - Dovolj velik za upravljanje
      - Administrativne meje – občine, LD
    - rezultati opravljene epizootiološke poizvedbe
    - geografska razširjenost bolezni
    - populacija divjih prašičev na okuženem območju
    - obstoj naravnih ali umetnih ovir za premike divjih prašičev
      - Neprekinjen gozd – se ne deli
    - Območje in ukrepi cca. 2 leti
      - Presoditi vpliv na prašičerejski sektor

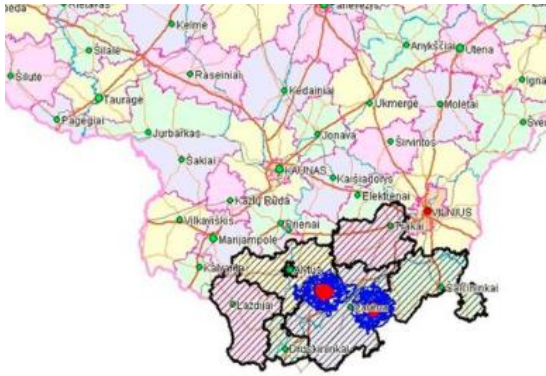

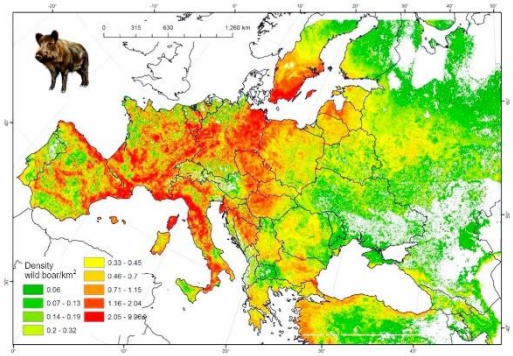

Pravilnik APK

- Ukrepi na okuženem območju
  - Pri divjih prašičih
    - *Prepoved lova divjih prašičev*
    - *Prepoved krmljenja divjih prašičev*

„lahko“

    - O vsakem poginulem in ustreljenem divjem prašiču obvestiti uradnega veterinarja in opraviti preiskave na prisotnost virusa bolezni
    - Trupla divjih prašičev, pri katerih je bila ugotovljena bolezen, je treba neškodljivo uničiti pod uradnim nadzorom
    - Promet z mesom divjih prašičev, ki izvirajo z okuženega območja, je med DČ prepovedan
    - Neškodljivo uničenje delov divjih prašičev, ki niso namenjeni prehrani ljudi ….. In drugi ukrepi

Ukrepi v Sloveniji

- Ukrepi na okuženem območju
  - Pri divjih prašičih
    - *Minimalne zahteve na območjih vključenih v regionalizacijo*
      - » *Ukrepi na novo okuženih območjih*
      - » *Ukrepi na okuženih območjih 2 -3 mesece brez primerov*
      - » *Ukrepi na okuženih območjih 4 - 5 mesecev brez primerov*
      - » *Ukrepi na „zaščitnem“ območju – območje okrog okuženega območja (cca. 100 km)*

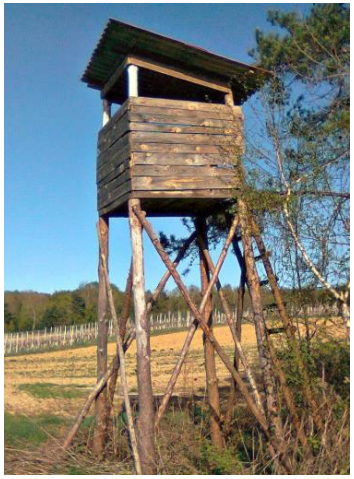

Pravilnik APK

- Ukrepi pri domačih prašičih na okuženem območju zaradi APK pri divjih prašičih
  - popis vseh kategorij prašičev na vseh gospodarstvih
  - osamitev prašičev oziroma prepoved gibanja prašičev znotraj gospodarstva, da se prepreči stik z divjimi prašiči; divji prašiči ne smejo imeti dostopa do katerekoli stvari, ki bi kasneje lahko prišla v stik s prašiči na gospodarstvu,
  - prepoved premikov prašičev z in na gospodarstvo (razen z dovoljenjem)
  - postavitev razkuževalnih preprog na vhodu v in izhodu z gospodarstva in v posamezne objekte na gospodarstvu

Pravilnik APK

- Ukrepi pri domačih prašičih na okužene območju zaradi APK pri divjih prašičih
  - higienski ukrepi za osebe, ki prihajajo in zapuščajo gospodarstvo zaradi zmanjšanja nevarnosti širjenja bolezni (začasna prepoved vstopa za osebe, ki so bile v stiku z divjimi prašiči)
  - preiskave vseh poginulih prašičev in prašičev na gospodarstvu, ki kažejo znake bolezni
  - prepoved vnosa delov divjih prašičev, opreme in pribora, ki bi lahko bili okuženi z virusom bolezni v reje domačih prašičev
  - prepoved prometa in gibanja prašičev, njihovega semena, zarodkov in jajčec iz okuženega območja, med DČ

Primer nadzora APK - Belgija

- Prvi primer APK pri divjih prašičih
  - 9. – 10. 9. 2018
    - 3 najdeni odrasli poginuli divji prašiči in en mladič z znaki bolezni odstreljen v kraju Etalle na jugu Belgije
  - 12. 9. 2019
    - PCR pozitiven - potrditev bolezni v NRL
    - Obveščanje ministra, EK, sosednjih držav,…
  - 13. 9. 2018
    - Krizni sestanek (DSNB)
    - Začasna določitev okuženega območja – 63.000 ha (630 km2)
    - Uradna potrditev APK s strani EURL

Primer nadzora APK - Belgija

- Prvi primer APK pri divjih prašičih
  - 12. 10. 2018
    - Določitev treh „opravitvnih“ območij znotraj okuženega območja
      - Osrednje okuženo območje
      - Zaščitno območje
      - Območje povečanega nadzora

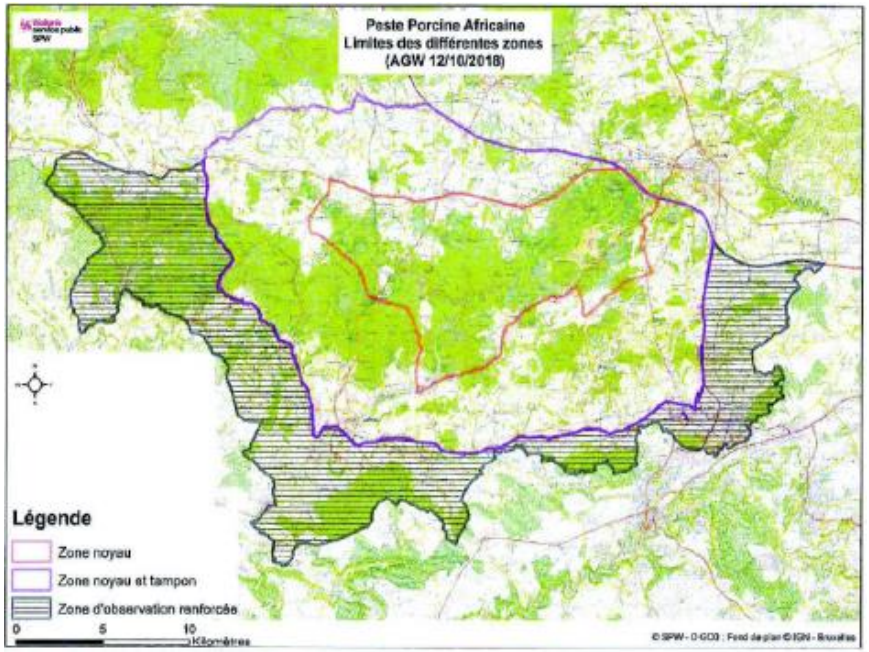

Primer nadzora APK - Belgija

- Prvi primer APK pri divjih prašičih
  - 23. 11. 2018
    - EU regionalizacija
      - Določitev **dela I** (zaščitno območje – območje pripravljenosti in območje pojačanega spremljanja) in **dela II** (okuženo območje)
  - 25. 3. 2019
    - Zadnja prilagoditev območij

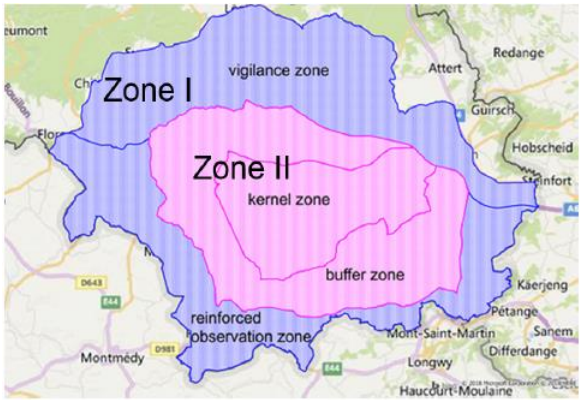

Primer nadzora APK - Belgija

- Strategija
  - Eradikacija APK
  - Kratkoročno
    - Preprečiti vnos APK na farme z domačimi prašiči
    - Preprečiti širjenje bolezni med divjimi prašiči

Primer nadzora APK - Belgija

- Strategija
  - Ukrepi pri **divjih prašičih**
    - Najprej „stand still“ v okuženem območju (del II)
      - Prepoved vseh aktivnosti (prepoved lova, krmljenja, gozdnih opravil…), da se ugotovi dejanska razširjenost okužbe
    - Pojačan pasivni nadzor – **aktivno iskanje** poginulih divjih prašičev v okuženem območju (del II)
    - Razvoj alternativnih metod za zmanjšanje populacije divjih prašičev – **pasti**

Primer nadzora APK - Belgija

- Strategija
  - Ukrepi pri **divjih prašičih**
    - Zmanjšanje populacije divjih prašičev v delu I
    - Postavitev mreže ograj za preprečevanje migracij divjih prašičev in s tem širjenja bolezni

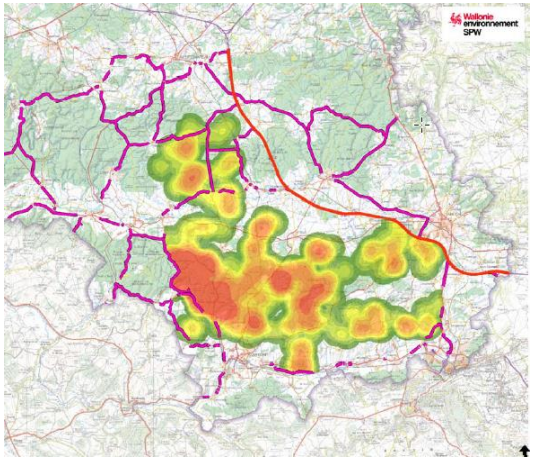

Primer nadzora APK - Belgija

- Strategija
  - Ukrepi pri **divjih prašičih**
    - Pozneje nadzorovan odstrel še preostalih divjih prašičev v okuženem območju
    - Ozaveščanje o biovarnostnih ukrepih

Primer nadzora APK - Belgija

- Strategija
  - Ukrepi pri **domačih prašičih**
    - Preventivno pokončanje vseh domačih prašičev na okuženem območju in prepoved repopulacije; odškodnine;
    - Pojačan pasivni nadzor na območju celotne Belgije
    - Ozaveščanje - biovarnost

Primer nadzora APK - Belgija

- Trenutna situacija (25. 11. 2019)
  - Preiskanih 4.257 najdenih poginulih in odstreljenih divjih prašičev
    - 4.048 v delu I in II
      - » 1.090 najdenih poginulih, 976 odstreljenih, 1.101 ulovljenih v pasti, 236 nočni lov
    - 829 pozitivnih
      - » Vsi v delu II
  - Situacija stabilna – le 2 primera v Juliju, 1 v avgustu ter zadnja dva v oktobru in novembru (samo ostanki kosti – več kot 6 mesecev star kadaver)

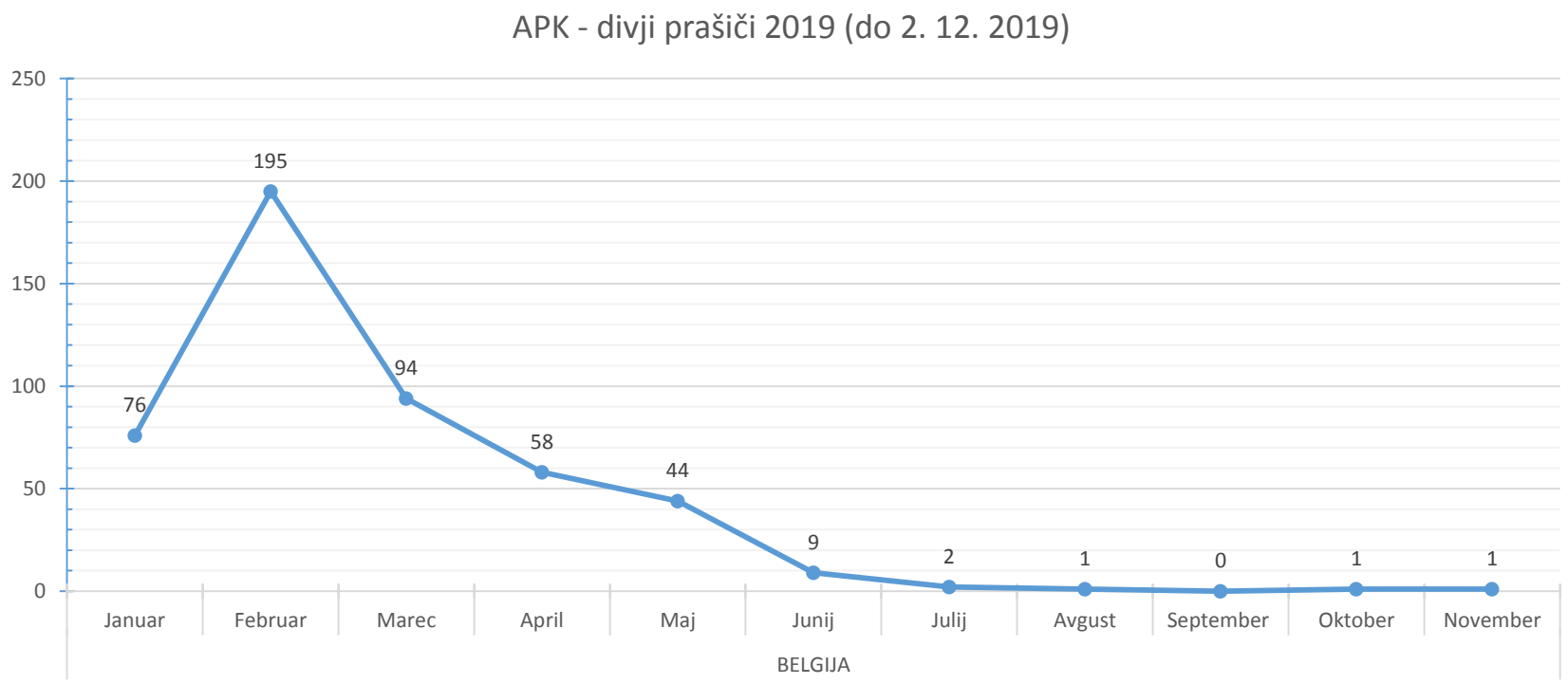
APK - divji prašiči 2019 (do 2. 12. 2019)
250
200
150
100
50
0
76
195
94
58
44
9
2
1
0
1
1
Januar
Februar
Marec
April
Maj
Junij
Julij
Avgust
September
Oktober
November
BELGIJA

Območje	Nov 2018 – Junij 2019	Julij 2019 – Feb 2020
APK območje - celotno	Prepoved krmljenja (samo privabljanje)	Prepoved krmljenja (samo privabljanje)
APK območje - celotno	Popolna depopulacija	Popolna depopulacija
Okuženo območje	Prepoved lova	Individualni lov na mestih privabljanja (DP in druge vrste) pod nadzorom oblasti
Okuženo območje	Lov v pasti, nočno streljanje pod nadzorom oblasti	Lov v pasti, nočno streljanje pod nadzorom oblasti
Zaščitno območje (del II)	Lov v pasti, nočno streljanje, individualni lov na krmiščih	Lov v pasti, nočno streljanje, individualni lov na krmiščih
Zaščitno območje – območje pojačanega spremljanja	Pogoni brez psov	Pogoni s psi
Zaščitno območje – območje pripravljenosti	Pogoni s psi	Pogoni s psi

Območje	Nov 2018 – Junij 2019	Julij 2019 – Feb 2020
Zaščitno območje – območje pojačanega spremljanja	100 € / odstreljenega divjega prašiča – za biovarnost in transport	100 € / odstreljenega divjega prašiča – za biovarnost in transport
Zaščitno območje – območje pripravljenosti	50 € / odstreljenega divjega prašiča – za biovarnost in transport	50 € / odstreljenega divjega prašiča – za biovarnost in transport
Zaščitno območje		Vsaj 2 pogona na celotnem območju vsakega lovišča med 1 Sep in 30 Nov
Zaščitno območje		Pristojne oblasti lahko organizirajo pogone po 1 Nov v loviščih, ki ne sodelujejo
Zaščitno območje		Nadzor in sankcije (kazni)

Zaključki

Preprečevanje

Afriške prašičje kuge se, žal, ne more- ščitnim cepljenjem, tako gih bolezni. Znano je, da j pri vseh prašičih lahko ljenjem. Podobno lahko iče tudi pred navadno no) kugo. Živali, ki so o, lahko tudi skoraj po- pozdravimo, če smo le zdravljenje, vendar le v začetku bolezni.

Proti APK pa ves svet še ne pozna niti zdravila niti zaščitnega cepljenja!

1. Ne krmimo prašičev s pomijami! Pomije iz vsakega gospodinjstva so lahko nevarne! Posebno nevarne so pomije (in drugi ostanki hrane) iz hotelov, restavracij, taborišč (kampov), počitniških domov in drugih lokalov, kamor prihajajo gosti od drugod (posebno iz Italije). V skrajnem primeru lahko krmimo **samo temeljito pre- ane pomije** in druge ostanke hrane!

Ne dovolimo vstopa v svoje svinjake nim tujim osebam! Pod tujimi osebami mislimo vse tiste, ki nimajo stalnega posla z našimi prašiči. Sem štejemo torej turiste od koderkoli (posebno iz Italije), obiskovalce (znance, sorodnike, prijatelje) iz sosednih dežel (iz tujine pa tudi iz države), trgovce, rezarje in celo sosede!

3. Razkužujmo okolico svinjakov in vse osebe, ki imajo posla pri naših prašičih, ter vse predmete, ki jih pri tem uporabljajo! Čeprav za zdaj APK še nismo ugotovili nikjer v Jugoslaviji, je prav, da razkužujemo že zdaj vse ljudi in predmete, i morajo prihajati v stik z našimi pra- ši.

Kako obuvamo škornje pri delu v svinjakih

4. Prijavimo najbližjemu veterinarju **takoj vsako sumljivo obolenje** prašičev!